

MĚSTSKÉ MUSEUM V DOMAŽLICÍCH

ROČENKA 1937

B. STRÉR:

**ERBOVNÍ RODINY
V DOMAŽLICÍCH**

F. RÁDL:

J. Š. BAAR, FASTER, KRAMER

1937

**Nákladem městského musea v Domažlicích.
Tiskem Jos. Nozara v Domažlicích.**

MĚSTSKÉ MUSEUM V DOMAŽLICÍCH

B. Strér:

ERBOVNÍ RODINY
V DOMAŽLICÍCH

F. Rádl:

J. Š. BAAR, FASTER A KRAMER

ROČENKA 1937

Nákladem měst. musea v Domažlicích. – Tiskem Jos. Nozara v Domažlicích.

Úvod.

V programu gymnasia domažlického za školní rok 1889 pojednal profesor Boh. Štrér o několika málo rodinách rytířských, které v 16. století, a to jen celkem na krátko, v Domažlicích byly usazeny.

Tento spisek věnován jest erbovním rodům měšťanským, jež daleko ve větším počtu v městě se objevují, majíce při tom i dosti veliké živnosti a městskou správu větším dílem ve svých rukách, zasahovaly často v život obce mocným způsobem.

V pojednání tomto činí se zmínka i o několika rytířských osobách, jež se v Domažlicích zakoupily v pozdějším věku a kterýchž oddělovati ve zvláštní oddíl neuznávám za potřebné, neboť čtenář lehko podle obsahu dotyčných statí je pozná. Jistě není také na závadu, že jsou přiřčleněny poznámky o erbovnících města Horšovského Týna aneb těch, kteří z měšťanstva tamního původ svůj měli a jinde se usadili nebo působili, byť třeba s Domažlicemi ve zvláštním styku se nenalézali, neboť některé zmínky o jich předcích, s nimiž v městských knihách setkati se můžete, k tomu nabádaly.

Pojednání tato nalezena v rukopise pozůstalosti zemřelého spisovatele a vydáváme je tiskem, poněvadž stále jeví se velký zájem mezi občanstvem o rody a erbovní rodiny domažlické.

Druhá stať „Baar, Fastr a Kramer“ je přednáška Frant. Rádla, ředitele škol chlap. v. v. v Domažlicích, kterou proslovil na několika schůzích učitelských spolků.

P. Vojtěch Kramer patřil jistě k nejpřednějším a nejvíce vynikajícím členům řádu augustiánského a k těm členům konventu, kteří o Domažlice si získali zásluh největších.

V Praze se narodil, vzdělával a tam byl na kněze 10. prosince 1829 vysvěcen. Od svého příchodu do Domažlic byl ředitelem školy hlavní a katechetou na škole dívčí, od roku 1848 byl také katechetou a od roku 1858 i ředitelem zdejší nižší reálky, až do jejího zániku r. 1871. Pak zůstal jen ředitelem chlapecké školy národní a katechetou obecné školy dívčí. Roku 1871 ustanoven byl podpřevorem kláštera domažlického, byv před tím 21 let převorem.

Byl to muž učený, vzdělaný, milovník knih a malířství, při čemž i fotografováním se zabýval.

Sám dovedný malíř, ve školách po několik let malířství vyučoval, ba i soukromě, bezplatně malířství učil.

V Domažlicích pro své zlaté srdce, pro svoji dobrosrdečnost a jako štědrý podporovatel chudých byl velice oblíben, požíval všeobecné úcty a vážnosti a město přijalo jej i za svého čestného občana. Mnohá vřelá slza vděčnosti skanula na hrob jeho z očí našich předků a jeho žáků, když po 40leté působnosti v Domažlicích dne 24. května 1878 zemřel.

Poněvadž pak osoba a spisy chodského barda J. Š. Baara širokou veřejnost neustále zajímají, o osobě Fastrově ve své „Paní komisarce“ J. Š. Baar mluví, a osoba Kramerova žije stále ve vzpomínkách starších domažlických rodáků, vydáváme tiskem tuto přednášku a očekáváme, že i tato práce bude vlídně našimi příznivci přijata.

Ročenku vydává musejní správa jako svoji druhou ročenku, by jejím rozprodejem získala peněžních prostředků k plnění předsevzatých úkolů a mezi rodáky a příznivce zanesla pozdrav a pozvání k návštěvě svých rodáků, města a kraje „nejzápadnějších Slovanů“.

Arch. Alois Procházka,
správce musea.

Erbovní rodiny v Domažlicích.

Napsal prof. Bohumil Štrér.

Doplnil a k vydání připravil prof. V. Miškovský.

Voprchové z Uračova a Feldenštejna. L. 1509 feria 6 ante Pentecostes činí se zmínka o Janu Voprchovi, měštěninu domažlickém, jakožto rukojmí za 5 kop gr. ze záduší Tůmovi zeti Češkovic půjčených. Též l. 1514 a 1515 udávají se malé odkazy některých osob, náležející prostě Oprchovi neb Voprchovi.¹ Zdá se, že rodina, kdysi zámožná a kvetoucí, tehdáž byla schudlá a v úpadku, neboť r. 1534 připomíná se ve čtvrti klášterní na rynku dům oprchovský, jenž obci náležel a jenž byl od ní prodán Havlu Beránkovi jinak Beranovi, konšelu a později krále rychtáři za 125 kop gr.² Syn bezpochyby jeho Severin Oprcha pozvedl opět pokleslou rodinu, která se později vzmohla tou měrou, že byla takměř nejbohatší a nejmocnější v městě. Prodáv některé předměty koupil r. 1537 od Macha Lvíkovíc dvůr na předměstí Bezděkově za 46 kop gr. a později k němu četné grunty. Ale když r. 1541 od Matouše Chlubny dům na čtvrti hradské mezi domy Víta Hrdiny a Šimona Bouska koupil za 128 kop gr., zase dvůr na Bezděkově prodal za 55 kop gr. a některé grunty za 52 kop gr.³ Zemřel někdy brzo po r. 1548 a vdova neb dcera po něm Kateřina Oprchová provdána byla r. 1551 za Václava sladovníka, také někdy nazývaného Voprchou. Zemřela kol r. 1581 a z dětí jejich připomíná se jediný syn Matouš a dvě dcery, z nichž Voršila provdána byla za Jana Bělohradského z Kozmačova a druhá Lidmila byla manželkou Mikuláše sladovníka. Oba manželé dcer Voprchových byli přední měšťané a osoby radní v Domažlicích. Těmto všem určila vdova po Voprchovi v úterý po Všech svatých jisté grunty na podělení.⁴ Matouš, jak se podobá, řemesla řeznického, rozmnožil po rodičích získané jmění, pojav za manželku Annu, dceru váženého a zámožného měšťana Jana Čiče, konšela a též primasa v Domažlicích, která mimo značné věno dostala od svého děda Vavřince Aulíka 700 kop gr. Mohl tudíž kupovati četné grunty, několik rybníků a r. 1573 od Duchka sladovníka dům ve čtvrti podkostelní u samé brány za 293 kop gr. hotově zaplacených a rok nato r. 1574 jeden z mlýnů opodál města pod Dmoutem (nyní mlýn Kralovcův v Havlovicích) od Faltýna, jenž koupiv jej něco před tím od Zikmunda Kubovce pro 120 kop gr. nedoplatených, na naléhání vdovy Evy Ku-

¹ Kn. kšaftů z l. 1505 C 10, 14, záduší téže knihy B 11.

² Kn. trhová z r. 1534, str. 38, 76.

³ Tamtéž C 48, 49, D 42, 100, E 29, F 29 a 33.

⁴ Domažlická kniha v museu král. čes. str. 170—172, 194—197. Kniha trhová V. 85, 114. kn. trhová VI. 44, 323, kniha kšaftů z l. 1568, fol. 13.

hovcovy jej zase prodati musil. R. 1578 mohl ji se svou matkou svou polovicí domu v ulici Hradské po otci zděděnou, předati svému svaku Janu Bělohradskému. V několika letech mezi r. 1562—1573 jest mezi staršími obecními, od r. 1574—1581 jest konšelem. Zanechal po sobě syny Matouše, Jana, Jiříka, Adama, Martina a dceru Evu.¹ Z nich o Jiříkovi se udává pouze, že měl r. 1591 nějaký dvůr na předměstí. Jan jmenuje se v letech 1586—1596, někdy mezi staršími obecními, někdy mezi konšely, r. 1609 byl chodovským rychtářem. Za manželku měl Evu, dceru Kašpara zvaného „pod kostelem“, osoby radní a později císařského rychtáře zvaného též Locingar. Provdavši se Eva za Jana Voprchu, domáhala se trojimi rozepřemi nějaké spravedlnosti po své matce a první manželce Kašparově, ačkoliv si týž počítal, že jí za věno a na gruntech 1400 kop gr. dal a přitom ku svému vlastnímu statku sáhnouti musil. Rozepře trvala i po smrti jejího otce (kol r. 1600) a byla vedena dále mezi vdovou jeho Annou a Evou Voprchovou. Trvala ještě r. 1610 pro časté odvolávání se stran až k apelacím v Praze.² Jan žil se svou druhou manželkou Alžbětou do r. 1626, kdy zemřel. Dům jeho, zvaný voprchovský neb jinak „německá kuchyně“, též das deutsche Wirtshaus, prodán byl příbuzným jeho Arnoštu a Kristině Bělohradským z Kozmačova za 950 kop, avšak po brzké smrti těchto obou, poručník Voprchovského sirotka Evy, Matouš Voprcha, v Sušici usazený, pro nedoplatky domu se ujal a sirotku Evě spravedlnost její na tom domě zapraviti sám se uvolil, prodav jej Juliovi Karlovi, sousedu domažlickému, za 700 kop gr.³ Matouš Voprcha odstěhoval se do Sušice, kdež r. 1600 byl přijat do cechu sladovníků a náležel mezi nejzámožnější měšťany města. Podle domažlických pamětí byl v r. 1629 primátorem Sušice a týž úřad zastával ještě r. 1635. R. 1626 koupil od Šebestiána Heřmana Perglara z Perglasu poplužní dvůr v Sedlci s příslušenstvím a co k němu náleželo ve vsi zvané Břetětice za 4.950 kop míš. Tento statek bezpochyby brzo prodal, koupiv jiný statek Ulyšovský (nyní Volšov) v kraji prácheňském, pozůstávající ze vsi, poplužního dvora, mlýna, pivovaru, ovčína v Ulyšově a ze vsí Staňkov, Maršovic, Nového Městečka a některých dílů v Částkovech, Hořejším Těšově, Chlumě atd. R. 1642 byl již mrtev, neboť vdova po něm, a jak se podobá druhá manželka jeho Eva, provdaná po druhé za Jana Franke z Frankenau v Sušici, prodala toho a následujícího roku některé grunty u Domažlic, náležející jejímu sirotku po nebožtíku manželci. Také v tom čase paní Eva a dědicové Arnošta Bělohradského ujali se opět domu voprchovského, když manželé Karlovi mimo závdavek ničeho nezaplatili.⁴ Děti Matoušovy se připomínají Vilém, Maxmilián, Kateřina a Sidonie. Nedlouho poté, r. 1646, statek ulyšovský byl pro dluhy nařízením vyšších úřadů na místě uvedených sirotků, na které po jich zemřelém otci připadl, vdově po Václavu Kocovi z Dobrže, Markétě roz. z Lub a na Hlavňovicích k ruce jejího syna prodán za 12.000 kop míš., ale po zaplacení všech dluhů váznoucích na statku zbylo sirotkům z kupní ceny jen 1.224 kop gr.⁵

¹ Kniha trhová F 4, VI. 3.

² Listiny archivu města Domažlic.

³ Pozůstatek knihy radní z r. 1626, kniha trhová IX. 13.

⁴ Desky zemské 294, A 10.

⁵ Desky zemské 304, L 8, kniha trhová IX. fol. 13, Bílek. Konfiskace 1219, jiné zprávy o něm vypsány jsou v Klatovských listech roč. VII. č. 29.

Ambrož Bavor z Kozmačova pocházel z Mělnic, vsi na sever od Domažlic položené. Otec jeho Jakub r. 1520 uveden jest v kšaftu Tůmy Kubovce pode jménem „Bavorův syn v Mělnicích“ mezi jeho dlužníky 2 kopami a jest r. 1566 mrtev. Ambrož byl vzat do Domažlic bratrem otcovým Václavem Bavůrkem, který byl v Domažlicích usedlý a provozoval zde řemeslo bečvářské a který mu r. 1566 odkázal, kromě jiným příbuzným a bratrům, kšaftem 10 kop. Zdá se, že Jan Bavorský, bečvář a majitel domu v Domažlicích r. 1588, byl bratr Ambrožův a do města se krátce před tím přistěhoval.¹ V letech 1566—1571 nalézal se Ambrož v Domažlicích mezi staršími obecními, r. 1571 jest konšelem a po Řehořovi Kabourkovi stal se primátorem v letech 1578—1582, kdy ustoupil primátoru Janu Beranovi, zůstávaje však dále v radě. R. 1585 po něm opět nastoupil na místo starostenské, při němž zůstal až do první části r. 1589. Při obnově rady toho roku jest uveden ještě mezi konšely. Zemřel asi kol r. 1590.² Pro obec domažlickou, hospodářství a rozkvět její měl nemalé zásluhy, ano mezi svými tehdejšími sousedy největší. Přihlédneme-li k významu a moci úřadu městského starosty v tehdejší době, musíme doznati, že největší díl oprav v obecní správě a hospodářství i nových podniků obci užitečných přičítati jest jeho osobě a jeho zkušenostem i důmyslu, poněvadž jsou pojaty a uskutečněny v letech jeho starostenství. Dle této jeho poradatelské práce souditi musíme, že byl náležitě nad jiné měšťany vzdělán, ač neznámo nám, kde vychování a vyučení svého nabyl, a že se vzdělaností svou spojoval zároveň drahocennou zkušenost praktickou, již získal vnímavostí svou k prospěchu obce úřadem konšelským v mladších letech a kterou spojil s úctyhodnou a na tu dobu dosti řídkou nezištností, vlastností to mužů veřejně zaměstnaných, při nichž snahy pro obecné blaho nejlepe prospívají. Ano teprve jeho starostenstvím počíná pravý vývoj města, ve kterém pak nástupcové jeho, povzbuzeni příkladem jeho, statně a s velikým výsledkem pokračují, ač popříti nemůžeme, že i poměry v domažlickém okolí i v zemi městu se velmi příznivě utvářily. Jest možné, že jej vedly i moudré rady učeného M. Prokopa Lupáče, jenž vedle něho v týchž skoro letech v městské radě zasedal. Do jeho starostenství spadá vynětí Chodů z moci Švamberků a uvedení jich ve správu samotného města, čímž největší tíseň, jež na městě i Chodech spočívala, a při vyděračském hospodaření pánů ze Švamberka oběma velké škody způsobovala, nejen jest odstraněna, nýbrž i nejobtížnější jejich záležitost tato co nejpríznivěji byla vyřízena. Zastavení Chodů Domažlickým r. 1579 na dobu neurčitou a r. 1585 na šedesát let stalo se v době jeho starostenství a vždy krátce po jeho nastoupení, a dle toho zdá se na jeho pobídku a horlivé pracování. Na to následuje celá řada nových ustanovení, dílem samostatných, dílem takových, která jsou se zastavou Chodů ve spojení a z ní vyplývají. Sem náleží scelování domažlického území přikoupenými pozemky, zakládání nových a obnovování zaniklých vsí a j. Hospodářství obecní řádněji a svědomitěji vykonáváno rozdělením práce mezi nově zřízené úřady, ročně částečně z měšťanstva nově obsazované, ve

¹ Kniha kšaftů z r. 1505, C 38, D 58, domažlická kniha v museu král. čes. str. 103—104, kniha trhová VI. 397.

² Kniha trhová VI., str. 460.

způsobu vykonávání povinností podrobně vytčené a na vůli a dohledu primasa závislé. Všelike povinnosti Chodů i poddaných i těch, kteří rozličné platy měli odváděti, jsou určitě vyměřeny k zvýšení i zjištění důchodů obecních. Též o bezpečnost a okrášlení města i jiné potřeby jest svědomitě postaráno. Vnitřní stav všech cechů jest pořádán a poměr všech k městskému úřadu jest přesně stanoven. Nejdůležitější úřady a snesení rady jest stanoveno vpisovati do nové knihy pamětní r. 1581, tedy za jeho úřadu založené, aby ve složitější a náhle změněné správě městské byly pevnými a bezpečnými pravidly. Nově přijatí sousedé do obce zaznamenávání jsou do nové, též r. 1581 založené „knihy příjemné“. Pečlivá mysl primasova proniká všechna odvětví správy městské, byť některé proměny nesou stopy nápodobení jiných měst českých. Při tom ovšem nelze mlčením pominouti, že jako jiní vrstevníci jeho v městě i v celé zemi nebyl prost stavovských předsudků, z kterýchž porozuměti možno namnoze i těžké povinnosti, poněvadž byly v starodávné době neobvyklé, při nichž Chodové proti svému nadání i po švaberské zástavě jsou zanecháni, aneb které se jim nově ukládají na újmu jich zděděných a jinak zasloužených svobod, jakož i příkrostiti, s jakou se vysvětlitelný vzdor Chodů později potlačuje.

O jeho rodinných poměrech pro veliké mezery v knihách městských mnoho nevíme. Již r. 1575 zakoupil si dům od Jana Havlíka, soukeníka, ve čtvrti podkostelní, v rynku při uličce ke škole mezi kostelem a domem Kašpara Provazníka za 600 kop, jež do r. 1581 zaplatil. Některé rolní grunty jeho se také připomínají, které r. 1581 i později nově přikoupenými rozmnožil, zdědiv r. 1578 po smrti Kateřiny, vdovy po strýci jeho Václavu Bavůrkovi, se svým svakem Mikulášem Halíkem, jinak Češpivou, výrunky, které s prodaného, dříve jejího domu, vycházely.¹ Erbu a přídomku dostalo se mu od Pavla Radoňovského z Kosmačova, jenž se psal r. 1568 na Vostromeči (u Strážova na Klatovsku) a povýšen byl na vladycetví majestátem cis. Ferdinanda I., datovaným na hradě Pražském, v sobotu po svátosti r. 1556 (t. j. 18. IV.). Na žádost jeho povolil císař Rudolf II. jiným listem jemu daným r. 1586 v pátek po sv. Michalu (t. j. 30. IX.), aby směl Ambrože Bavora, Jana Bělohradského, měšťany domažlické, a Jana Velvarského, jinak nám neznámého, „k témuž erbu připustiti a za strejce své erbovní přijíti“ „i jich dědice obojího pohlaví“ „od nich řádně a manželsky pošlé“.² Z členů rodiny vedle manželky jeho Voršily uvádí se dcera Zuzana a syn Jaroslav.³ Tento žil ve vel-

¹ Kniha trhová VI., str. 195, 196, kniha kšaftů z r. 1568, fol. 157.

² Listina v archivu městském. V tituláři starém z r. 1434, vytištěném u Paprockého, o stavu rytířském pag. 369, uvádí se Ambrož Bavor z Kosmačova v Domažlicích, což se co do času s výše uvedeným nesrovnává. Také dle městských knih asi od r. 1586 užíval Jan Ambrož označeného přídomku. Pavel Radoňovský z Kosmačova držel Vostromeč do r. 1580, kdy tamní dvůr i celý statek prodal Šebestiánu Joáchymu Koráru z Hochsteftu a na Štokově za 700 kop míš. (Desky zemské 65, L 26.)

³ Kniha kšaftů z r. 1568, fol. 78. V tituláři u Paprockého vytištěném jmenují se Eliáš Bavor a Bohuslav Bavor z Kosmačova a v Domažlicích, ačkoliv o osobách těchto v domažlických památkách ničeho nelze nalézt. Vztahují se tudíž tato jména buď ku bratrům Jaroslavovým, snad v některém čase zemřelým neb jinam odstěhovalým aneb pochybením k samotnému Ambrožovi a jeho synu Jaroslavovi.

mi stísněných poměrech, dle čehož souditi lze, že Ambrož dětem žádného velkého jmění nezanechal. R. 1615 musil vydati Jaroslav obci šuldbřif na 187 kop míš., kterýžto obnos vyrostl do 12. června 1616 přes 211 kop a na kterýžto dluh splatil během r. 1616 jen 126 kop míš. Dvě léta později zakoupil si dům ve čtvrti hradské, avšak celou trhovou sumu 278 kop zůstal dlužen. Celý majetek jeho r. 1618 byl 11 hřiven neb 33 grošů platu v berní šosovní. R. 1621 byl již mrtev a vdově po něm opět provdané, Lidmile Hlavové, bylo se těžce brániti pro neodvážení lhůt proti zvodu do domu Jaroslavem, jak řečeno, koupeného a nespláceného, který již prý bez střech a celý téměř pustý byl.¹

Mistr Prokop Lupáč z Hlavačova, dějepisec český, měštěnin a radní domažlický. Nepocházel z rodiny lupácké na počátku stol. XVI. v Domažlicích usedlé; nýbrž byl synem Mistra Jana Lupáče, konšela pražského a zastával do r. 1569 místo profesora na universitě pražské, kdež v letech 1566 a 1567 byl děkanem fakulty filosofické. Z neznámých příčin vešel r. 1569 v jednání s obcí domažlickou za přijetí k radnímu písařství v Domažlicích. Dle dopisu jeho ze 7. V. dělo se to v polovici r. 1569 a brzo poté příznivě bylo ukončeno, když i Sixt z Ottersdorfu něco málo později zvláštním přímluvným přípisem, dat. ve čtvrtek před památkou Seslání ducha sv. neb 26. V., k Domažlickým přímluvu za něho učinil. Ještě téhož roku 1569 nastoupil svůj nově vyvolený úřad písařský v Domažlicích a shledali jsme jej při něm ještě r. 1572.² Avšak dlouho již při něm nezůstal. Oženiv se s Dorotou, vdovou po Martinu Žateckém, bakaláři, někdy správci školy domažlické, později, r. 1552, skoro nepřetržitě až do své smrti r. 1571 v radě zasedal, dílem jako konšel, dílem zasedal mezi radními, sám do rady r. 1572 vstoupil, r. 1573 byl konšelem a setrval v této hodnosti zajisté pro své vzdělání, jakožto osoba velmi užitečná a veřejné správě městské potřebná až do r. 1586.³ Dle knihy pamětní kláštera domažlického, jejíž pisatel četl na náhrobním kameni jeho v děkanském kostele, kdež byl pochován, že zemřel r. 1587 a také nenalzáme jeho mezi purkmistry v městských knihách let 1587 a 1588. Jinak r. 1587 ve středu po neděli Invocavit ještě se uvádí při jistém trhu, jež učinil pastorek jeho Jokub Rudychius Žatecký.⁴ V knize snesení obecních fol. 26 jsou vyčtení konšelové r. 1588 a jako dvanáctý se uvádí M. Prokop Lupáč z Hlavačova, avšak přidána jest k jeho jménu poznámka, že toho léta zemřel, ovšem nemá-li se tímto seznamem mysliti řada konšelů z r. 1587 a části r. 1588. Den a rok úmrtí jeho se uvádí 5. dubna 1587.

O Prokopovi Lupáčovi přes časté připomínání jeho v pamětech městských a ze zpráv tam uváděných nevíme ničeho, co by bylo podstatného pro poznání činnosti jeho v městě a musíme jen z dlouholetého jeho zasedání v radě městské sobě domysleti, že tato obci užitečná byla. Za manželku měl Dorotu, vdovu po Martinu Žateckém, jak dříve jsme uvedli, a jak jsme se

¹ Registra berně šosovní na r. 1618. Listina v archivu města Domažlic.

² Kniha domažlická v museu král. čes. 131, kniha kšaftů z r. 1568, fol. 6.

³ Kniha domažlická v museu král. čes. str. 9, 31—35, kniha trhová V. str. 35, 207—208, VI. 38, kniha smluv lit. B, str. 35.

⁴ Kniha trhová V., str. 330.

pouze na jediném místě knih městských dočetli, r. 1583¹ byl v držení domu, r. 1574 v pátek po sv. Kyliánu koupil se svou manželkou od Abrahama pekaře dvůr Lvíkovský na Bezděkově a podle vrat Kyčovských s trávníkem a ohradou při dvoře za 645 kop gr. a r. 1576 chalupu od Benedikta Vlacha s trávníkem na Bezděkově a s některými grunty za 155 kop, mimo to mnohé rolní grunty v rozličných letech.² Děti neměl a jmění jeho před tím četnými koupěmi a hotově placenými znamenitě rozmnožené připadlo Dorotě, vdově po něm a synu jejimu z prvního manželství Jakubu Budichiovi Zateckému, tuším sladovníku, jenž krátce potom r. 1589 jest již mezi staršími obecními a r. 1590 a v letech následujících mezi konšeli. Roku 1587 koupil týž od Jana staršího Berana dvůr někdy Evy Písecké na rynku ve čtvrti podkostelní za 785 kop a prodal na místě své matky r. 1589 dům po rodičích v ulici kostelní za 140 kop, jenž však opět na něho připadl.³ O činnosti spisovatelské Lupáčově, kteráž víže se nejvíce k jeho pobytu v Domažlicích, učiněna jsou vhodná pojednání na různých místech jiných.

Bělohradští z Kozmačova. O jedné části týnského předměstí se praví: „Na předměstí, k Tejnu, kde na Bělohradě slove nad souvozem blízko vrat.“⁴ Měli tudíž snad své jméno od této krajní části zmíněného předměstí. Roku 1523 uvádí se Jan Bělohradský při záduší (v knize kšaftů z r. 1505 C 20 a 21) a jak se podobá, nevynikal velkou zámožností. Teprve syn jeho Jan se pozvedl přízní bezpochyby zmíněného již vladyky Radoňovského z Kozmačova, od něhož obdržel dovolení užívati jeho erbů a titulu. V letech 1574—1576 podniká při městě časté a znamenité koupě. Za manželku měl Voršilu Voprchovou a od své tchýně Kateřiny Voprchové a svého svaka Matouše Voprchy obdržel dům ve čtvrti hradské, od každého z nich jemu na polovic postoupený r. 1578 ve středu po sv. Kateřině. Mimo to postoupila r. 1581 Kat. Voprchová své dceři Voršile také jisté grunty. Po té asi následovalo vzcházení se rodiny Bělohradské, podporované obchodem, jenž se dařil nejen doma, ale i za pomezím. Takto r. 1587 zakoupil Jan Bělohradský od Jana Tumara, obchodníka, dům nárožní v rynku na čtvrti hradské za 1.250 kop. Na částečné zaplacení tohoto obnosu postoupil prodávajícímu dům Voprchovský, před tím obdržený, za 300 kop.⁵ V radě našli jsme jej r. 1579 a od r. 1582—1597 nepřetržitě, platné služby obci konaje nejen v tomto úřadě, nýbrž i častými jízdami do Prahy za městskými potřebami. Asi roku 1597 neb následujícího stal se císařským rychtářem, kterýžto úřad zastával ještě r. 1606. Ze synů jeho připomíná se Fridrich Bělohradský z Kozmačova, mající dvůr na dolejší předměstí a dům otcovský ve čtvrti hradské, z kteréhožto statku platilo se r. 1618 šosovní daně 161 hřiven 6 penízů, čili 8 kop 4 gr. 2 den. Zasedal též v radě v letech 1611—1619 a snad i déle. R. 1629 byl již mrtev, ježto vdova po něm Anna se sirotky pohledává za obcí 700 kop míš., z nichž vyrovnáním jistým jest jim 500 kop

¹ Kniha trhová VI. 38.

² Kniha trhová V. 143, 212.

³ Kniha trhová VI. 330, 421.

⁴ Kniha trhová V. 361, 133—135, kn. trh. V. 321, VI. 3.

⁵ Kniha trhová VI. 325.

miš. zajištěno.¹ Druhý syn výše uvedeného císařského rychtáře byl Arnošt, jenž také r. 1629 počítal si za obcí 1084 zl. rýn. dluhu „za víno, co pro soldáty J. M. C. od něho, kteříž v tom městě garnison měli, pobráno, skrze což jest on, že až posavád zaplacen býti nemohl, k velké chudobě a téměř dokonalé zkáze přiveden“, ježto zase svým věřitelům úroky platiti nemohl. Obec mu za vše i zadržalé úroky narovnáním 700 zl. zajistila. R. 1630 koupil se svou manželkou Kristinou od Matouše Voprchy z Feldenstajna v Sušici dům po zemřelém nedávno bratru téhož Matouše Janu za 950 kop. R. 1635 oba manželé jsou již mrtvi, zanechavše 7 sirotek, takže nesplaceného domu opět předešlý držitel se ujal, avšak sirotkům „jakožto přítel týchž sirotek, maje k nim obzvláštní náklonnost, z dobré, svobodné a líbezné vůle své, na kolikerou J. M. C. pana rychtáře a pánů zdejších snažnou za ubohé sirotky přimluvu, 350 kop z trhové smlouvy daroval.“² Přesto rod Bělohradských byl znamenitě rozvětven a nejen v stol. XVII., nýbrž i v stol. XVIII. náleží mezi nejpřednější rodiny městské, maje častá zastoupení v radě. Jest třeba se zmíniti o Fridrichových synech Fridrichu a Jan Maxmiliánovi Bělohradských z Kozmačova. Byl několikrát radním a značných výhod pro svou rodinu dosáhl tím, že tehdyž byl děkanem v Domažlicích Jan Václav Roger z Regerů, jehož sestru měl za manželku a jenž pro ně mnohé koupě v Domažlicích učinil.³ Druhý syn Jan Maxmilián zasloužil se o obec jakožto radní již od r. 1648—1687, v letech 1666—1669 a 1679—1682 byl primátorem. Také jakožto vyslaný za obecními záležitostmi městu prospíval. Zemřel 20. března r. 1687 ve stáří 72 let a pohřben byl v kostele klášterním. První manželkou jeho, od r. 1642, byla Bohuna, vdova po Adamovi Lounském, s níž žádných dětí neměl a po její smrti oženil se s Alžbětou, dcerou Mikuláše Malého z Tulechova, měšťana domažlického, který se později odstěhoval do Prahy. Z tohoto manželství narodili se synové Fridrich, Václav, Pavel a dcery Anna, Dorota, Alžběta, Zuzana a Eva.⁴ Ze synů jeho Fridrich (Rafael) stal se později depositorem hořejší kanceláře a měšťáninem v Praze, kde zemřel r. 1722 odkázav kšaftem ze dne 21. února 1721 na obnovení kůru českých literátů v Domažlicích 1.000 zl. rýn., aby z peněz těch roční úrok 50 zl. se vybíral pro 4 starší pány literáty kůru českého, které má magistrát zvoliti. Neboť prý „byl předešlých let a od starodávna při král. městě Domažlicích ten chvalitebný a bohumilý obyčej, že každého dne, času ranního, při východu slunce, kostel farní jest se otvíral a páni literáti kůru českého jednu hodinu ranní písně zpívali a těmi Boha chváliti za obyčej jsou měli. Ten pak pobožný obyčej, buď Bohu žel, pod trvajícím časem takměř k zapomenutí jest přišel“. Ačkoliv prý mzda pánů literátů ročně malá jest, nepochybuje, „že také jiní páni měšťané domažličtí z přirozené pobožnosti při takovém zpívání.... s pilností se najíti dají a tím starobylý, chvalitebný zvyk zase v vznik uvéstí sobě oblíbí“. Nehledíme-li k pobožnosti fundátorově v této vzrůstající se nebezpečné, po-

1 Registra berně šosovní z r. 1618, kniha kšaftů z r. 1668, fol. 253 a 261, listina v archivu města Domažlic.

2 Lib. Vakiánus str. 176 v archivu města Domažlic, kniha snesení obecních ve fasciculu listin.

3 Kniha trhová IX. 13 a vložený starší list fol. 446.

4 Manuál Antonína Klatovského, záduší velkého kostela, fol. 21 a 451.

něvadž tiché, germanisace v českých městech, patrné z celého městského života toho věku, jest tento odkaz a fundace zajisté i z té příčiny význačná. Mimo to učinil ještě jiný odkaz dvorů a gruntů při městě na zdvižení fary u kostela sv. Antonína při špitále na dolejším předměstí, což však provedeno nebylo.¹ Mezi děkany domažlickými nalézá se z téhož rodu domažlického Karel Bělohradský z Kozmačova, dříve farář v Karlsbrunu u Litomyšle, 16. října 1749 do Domažlic po smrti zasloužilého děkana Antonína Příhody uvedený, který zde dne 10. října 1763 po krátké nemoci zemřel. Zdaž rodina Bělohradských v Domažlicích posud žijící k rodu teď pojednanému náleží, říci nedovedeme.

Václav a Jan Truhlíkové z Aventýnu. Odkud Václav pocházel, z paměti domažlických nevysvítá, živnosti byl, tuším, sladovnické. V letech 1551 až 1557 a 1561 byl mezi staršími obecními, mezi kterýmiž možná již dříve, než jsme našli, zasedal. Od roku 1558 skoro nepřetržitě až do r. 1572 byl mezi přísežnými, nazýváje se od r. 1570 „z Aventýna“. Bezpochyby hned po smrti král. rychtáře Jana Stříbrného r. 1574 byl postaven na jeho místo. Aspoň již r. 1575 uvádí se v tomto úřadě a zastával jej až do r. 1584, kdy se ho, bezpochyby pro stáří, vzdal. Roku 1585 byl již mrtev. Vedle dvoru na Dolejším a jiného dvoru na Týnském předměstí byl v držení též domu na rynku ve čtvrti hradské, z něhož však r. 1583 odprodal zadní díl v ulici hradské mezi domy Jana Fruma a Adama Tkadlce za 100 kop Valentinovi Vorlicovi.² Z dětí připomínají se v Domažlicích Jan a dcera Kateřina. Tato provdána byla za Svatomíra Tábořského, obecního staršího v letech 1571—1573, který po M. Prokopu Lupáčovi se stal radním písařem až do roku 1581 neb ještě něco málo později. Zmíněného ještě roku koupil od Jana Velenky, někdejšího rychtáře chodcovského, dům v městě proti masným krámům za 420 kop míš. Vdova po něm provdala se za Enocha Malého, mlynáře v Mlýnci, kterýž mlýn si manželé od města zakoupili. Za tou příčinou se Kateřina v městě vyprodala, předavši dvůr na Týnském předměstí svému bratru Janu za 300 kop míš. r. 1589. Jiný dvůr při lázni na Dolejším předměstí, od otce jejího r. 1582 za 100 kop míš. jim předaný, prodala již dříve r. 1587 Janu Kolečovskému za 79 kop gr. míš. Podobně i dům na rynku mezi domy Václava Choceňského a Anny Baudíkové za 405 kop gr. odprodala Danieli Číci a Alžbětě, manželce jeho, při čemž měla synu svému Janu z prvního manželství ujistiti na mlýně v Mlýnci, co témuž po otci a po dědu přináleželo. R. 1591 koupila ještě dům v městě od Jana mlynáře za 195 kop.³ R. 1596 byla již mrtva.⁴ Jan Truhlička z Aventýnu nabyl značného jmění s manželkou svou Maruší, které mimo již dříve obdržené věno, r. 1587 dostalo se rovného podílu s bratrem jejím Eliášem Kopou, mlynářem, z domu Šrámkovského v ulici rathouzské, jim po rodičích odkázaného a za 272 kop. míš. odprodaného. Hlavně však r. 1598, když Maruše

¹ Kniha záduší hlav. kostela str. 519—520, Man. Lysky z r. 1722 ke dnům 15. května až 30. července.

² Kn. domažlická v museu král. čes. 12, kniha trhová V. 404, VI. 60, 88, 189. Kopiař pivoň. konventu 33, 50.

³ Kniha trhová VI. 609.

⁴ Kniha trhová VI. 350, 351, 425, kniha smluv, lit B, fol. 69.

odkazem téhož bratra cdržela Lepených mlýn, který týž od Vávry Lepených s loukou kdysi koupil, odkudž se mlýn (nyní Lounský) vedle onoho starodávného pojmenování nazýval po novém majiteli i v pozdějších dobách, když jiní držitelé v něm se vystřídali. Zasedal v radě, tuším, od r. 1591 a v následujících do r. 1611, kdy jest poslední jmenován.¹ V pozdějších dobách osob toho jména v Domažlicích nenalzáme.

Jan Kaván z Čejkov. Osoba toho jména, ač bez přídomku, objevuje se v domažlických knihách již r. 1534. Toho roku koupil Jan Kaván dědinu ve Starých Nevolicích za 18 kop 15 gr., r. 1535 čtvrt stodoly na obcíně za 6 kop a r. 1539 polovici dvoru za 42 kop a měl dům ve čtvrti klášterní. Roku 1541 nebyl již živ. Vedle něho zmínka se činí o Martinu Kavánovi z Čejkov, knězi, bezpochyby jeho bratru, ale místo jeho působení není známo.² Jeho syn byl bezpochyby Jan Kaván z Čejkov, jenž byl r. 1585 a následujících několik let starším cechu řeznického a mimo to našli jsme jej v letech 1585—1600 v radě, po kterémž posledním roce v prohlédnutých námi pamětech se nevykytuje. Za manželku měl Dorotu, dceru Tomáše Krásného a Anny, po druhé provdané za Tomáše Světeckého, po jejíž smrti r. 1588 manželé Kavánovi domlouvali se o některou po ní spravedlnost, načež v pátek po sv. Fabiánu a Šebestiánu vyrovnáním obdrželi od svého tchána a otčíma půl domu Anny Krásné, majíce od ní věnem již jednu polovici jeho, též dvůr na Bezděkově blíž Oupalova a některé grunty polní a luční. Tento dům nalézal se vedle fary ve čtvrti podkostelní a později byl nazýván domem Kavanovým.³ O potomcích jeho nelze nám nic určitě říci. Synové neb jiní příbuzní jeho usazení byli v Sušici, kdež r. 1607 vyskytuje se Tobiáš Kavan z Čejkov a v Rakovnicích, kdež r. 1614 byl usazen Václav Kaván z Čejkov, jsa tam radním. Druhá manželka Havla Lounského, radní osoby v Domažlicích a majitele mlýna zvaného po něm (nyní ve vsi Havlovicích), byla rozená Kavánová z Čejkov a byla snad dcerou výše uvedeného domažlického měšťana a měla též v Sušici příbuzné. Roku 1637 připomíná se Magdalena Kavánová z města Sušice, jejížto vnučka byla provdána za Mistra Václava Pranejsa, konšela a držitele mlýna Lepených, nyní Lounských zvaných, v Domažlicích.⁴

Jan Matounský z Florentýna, který jen na krátko byl v Domažlicích usazen, přijav následkem příbuzenstva některé předměty při městě, kdež se připomíná poprvé r. 1576. Toho roku totiž, ve středu po Třech králich, strýc jeho Jiřík Makoloušek, někdejší majitel mlýna na hořejším předměstí, vzdal jemu chalupu s některými grunty za týmž mlýnem. Hned na to Matounský koupil od Kašpara Vaky dům ve čtvrti hradské v rynku mezi domy Václava Truhlíčky z Aventýna a Václava Koněry za sumu 600 kop gr. míš. mimo závdavek 150 kop na lhůty po 40 kopách splatnou, následkem čehož zmíněné věci odprodal. Ku splacení domu vynaložil též podíl svůj peněžitý, jež mu r. 1577

1 Kn. trhová VI. 340, kn. kšaftů z r. 1569, fol. 179—181, kn. trh. V. 94.

2 Kniha trhová z r. 1534 A 19, B 31, D 94, kniha kšaftů z r. 1505 E 40.

3 Kniha trhová str. 207, 208, 347 a j.

4 Kniha kšaftů z r. 1568 fol. 237, Manuál Vakiánus str. 43, kniha snesení obecních str. 273.

týž strýc jeho na zmíněném mlýně, před některým časem Václavu Koněrovi odprodaném, závěti odkázal. Seděl v radě městské v letech 1576—1578, v polovici r. 1579 zemřel, načež poručníci jeho dětí toho roku, v pátek před sv. Bartolomějem, prodali dům nedávno koupený Havlu Lounskému v ceně výše uvedené. Zanechal po sobě dvě dcery, Dorotu a Lucii, a syna Sixta, které všechny vzala k sobě matka jeho Magdaléna Motůrková do Žatce, odkudž bezpochyby pocházel a kamž také peníze z domu, mlýna Makolouškovského i z gruntů prodaných povinné, byly zasilány, až na 80 kop, které paní Motůrková poručníkům za práci zanechala.¹

Kantorovici z Hořiměřic pocházeli od Jana Kantorovic, nevlastního syna chodovského písaře Jana Matyáše a manželky jeho Anny, dcery Markéty Korkové, kožišnice z Domažlic z prvního jejího manželství. Zdá se, že již po otci, jinak nám neznámém, byl dosti zámožným, k čemuž ještě přibyla bohatá pozůstalost po bezdětné smrti otcimově r. 1596 a pak i matky kol r. 1606 zavražděné.² Již r. 1572 objevuje se jako měšťan domažlický pode jménem Jana mladšího Matyáše, ale nejčastěji vždy sluje Kantorovic s přídomkem „Hořiměřic“. Své rodinné jmění rozmnožil vstoupiv v manželství s Dorotou, vdovou po Matouši Číci, bohatém měšťanu zemřelém r. 1571 a dcerou Tomáše Krásného, osoby radní a někdy též staršího neb primasa obce, kteráž po svém prvním muži dle jeho odkazu zdělila dvůr „bělidlo“ na hořejším předměstí se 4 grunty a rybníkem na Vlachově a po smrti jejího syna od téhož strýce obdržela vymíněných prvním manželem jejím pro taký případ 200 kop mimo drahocenné nářadí a domovní hospodářství. Mohl tudíž podnikati znamenité koupě při městě, jmenovitě koupil od Číčů, svaků manželky své, dům oulíkovský na rynku na čtvrti klášterní mezi domy Tomáše Světeckého a Václava Vodičky za 842 kop míš., jež r. 1585 splatil. Od své matky obdržel r. 1591 dům Sedlářovský v rynku na čtvrti radní vedle domu obecního neboli panského a r. 1594 koupil dům na hořejším předměstí a jiný v Petrovicích.³ Roku 1578 byl již v radě, v níž nalézáme jej až do r. 1607, při tom v letech 1605—1606 byl primasem a někdy v letech 1607—1609 po Janu Bělohradském z Kozmačova stal se císařským rychtářem, kterýžto úřad zastával až do roku 1614, kdy asi zemřel. Manželka jeho Dorota, jakožto vdova, žila ještě r. 1618. Z dětí se připomínají Viktorin, Václav, Jan a dcera Dorota, jichž však ve velmi málo zachovalých pozdějších městských pamětech nalézáme. Připomíná se Kateřina, manželka Jana Jeronýma Hosa z Hartenfelsu v Domažlicích, rozená Kantorovic, avšak byla-li dcerou či vnučkou zmíněného cis. rychtáře nelze říci. Zdá se, že se rod ten z Domažlic odstěhoval částečně do jiných měst, někteří členové jeho do Klatov. Aspoň r. 1628 přestěhoval se z Klatov zpět do Domažlic jeden člen tohoto rodu, kdež dne 5. VII. přijat byl mezi susedy, jsa živnosti sladovnické. Týž jménem Jan Kantorovic z Hořiměřic

¹ Domažlická kniha v museu král. čes. fol. 43, 173—175, kn. trhová 207, 208, 347 a j.

² Kn. kšaftu z r. 1568, fol. 165, 168. Chodovské písařství bylo asi znamenité, neboť Jan Matyáš za dlouho zastaveného úřadu nashromáždil značné jmění, obci odkázal na kruchtu 150 kop.

³ Domažlická kniha v museu král. čes. str. 141—144, kniha kšaftů z r. 1568 fol. 132—134, 150, 165—169, kn. trh. V. 150—152.

měl dvůr na hořejším předměstí s četnými pozemky a dům na čtvrti hradské, mimo to jiný dům svůj u brány postoupil r. 1670 svému synu Petru, též sladovníkovi. V radě našli jsme jej již r. 1635 a zasedal tam nepřetržitě až do r. 1673, po kterémžto roce asi brzo zemřel. Z dětí jeho s manželkou Bohunou, dcerou Jana Vokřínka, někdejšího primátora domažlického, připomínají se Jan Hendrych, zemřelý okolo r. 1683, dále Petr, jenž byl radním v letech 1674—1690 a zemřel r. 1691 v stáří 56 let, nezanechav dětí. Jeho vdova Barbora, rozená Křížová, provdala se opět za Viléma Kaplánska ze Sonnenfelsu. Vedle nich jmenují se ještě dcery Janovy Alžběta a Bohuna, o kterýchž však nemáme zpráv.¹ Jimi, pokud jsme seznali, mizí tento rod v Domažlicích.

Lounští z Tiefenthalu. První toho rodu v Domažlicích připomíná se Havel Lounský, jehož bratr Václav Šicha byl hospodářem pivoňského konventu v Českém Mnichově okolo let 1581—1584. Jak přišel do Domažlic, nevíme, jako u mnohých jiných měšťanů z té doby, ježto v té době příjemná kniha, v níž se noví sousedé zaznamenávali, nebyla ještě založena aneb nás nedošla. Poprvé našli jsme jej r. 1564 mezi staršími obecními, též v r. 1574 a později několikrát a r. 1578 a následuj. uvádí se mezi radními, slouže obci také častými jízdami za věcmi obecními do Prahy. R. 1577 koupil od Jana Bohuslávka dvůr na Bezděkovském předměstí za 90 kop a chalupu u oupalovských vrat a r. 1579 dům na čtvrti hradské na rynku od sirotků Jana Matounského z Florentýna. Brzo na to r. 1581 v pátek po Božím vstoupení koupil Beneškovský nebo Duchkovský mlýn pod Dmoutem opodál města, před tím od Jana Benešika a sester jeho Duchku mlynáři prodaný, ale nezaplacený a též jinými dluhy obtížený. Vedle toho opatřil sobě koupěmi i jiné četné grunty při městě. V prvním manželství měl Dorotu Kaplánskovou z Čejkov, bezpochyby dceru Jana Kavána z Čejkov, radního městského.² Zanechal po sobě při své smrti r. 1607 syny Daniela, Viktorina, Adama a Pavla. Z dcer prvního manželství Fuginu neb Salomenu měl za manželku Mistr Daniel Šejnoha Kolínský, městský písař a později konšel. Závětí r. 1607, v neděli po památce ochtábu sv. Tří králů, odkázal dům v městě, mlýn pod horou Dmoutem s pilou, stodolou a ovčínem i s hůrkou a dubový les na ní s grunty a rybníky ku mlýnu náležejícími i jiné hospodářství s penězi hotovými a klenoty „jakýmikoli jmény by vykřítí a vyspecifikovati se mohly“, Anně, své manželce a dětem jejich na rovné rozdělení, mimo 500 kop hotových peněz a dluhů u lidí napřed určených. Škole věnoval „na expensi žákům“ 10 kop, literátům českým i latinským po 10 kopách a chudým do špitálu a chaloupek vdova jeho „pocitivý oběd“ měla dáti přistrojiti. Ačkoliv závěť byla potvrzena, nicméně později r. 1609 Anna jej naříkala z některého svého zkrácení tak, že na žádost její páni jí propustili v sumě 500 kop, jež měla před dítkami dostati, dům Lounský na čtvrti hradské a ještě 100 kop, které byly dluhem u Víta Pelikána, souseda domažlického, dne 9. ledna 1609.³ Anna Havlová provdala se poté za Jana Ostnara ze Švacu, jinak Fronce, příslého ze Stříbra asi r. 1609,

¹ Knihy příjemné str. 84, kniha trhová IX. 226, 230, kniha křtěných a zemřelých v archivu arciděkanství.

² Kniha trhová V. 207, 220, 228, kniha trhová VI. 384.

³ Kniha kšaftů z r. 1568, fol. 234—237.

kteréhožto roku též její druhý manžel byl připuštěn ku měšťanství v Domažlicích. R. 1614 dne 9. dubna prodala již Havlův neb Havlovský mlýn po jejím prvním manželu se všemi grunty a se vším příslušenstvím domažlické obci za 2.200 kop míš. k ruce svých sirotek Lounských, Viktorina a Adama, jimž k dobru část peněz v obnosu 1000 kop zanechala po delší dobu za obcí.¹ V držení obce domažlické byl mlýn Havlův stále, při něm mimo to zařízení jest dvůr, k němuž jsou připojeny mimo grunty téhož mlýna (nyní Solfronkóvského) i roztroušené vzdálenější i souvislé grunty obecné v té straně města. V tomto stavu nalézal se Havlův mlýn a dvůr až do doby Josefa II., kdy kolem něho ze dvora a pozemků k němu příslušejících zřízena byla vesnice zvaná Havlovice. Manželům Lounským zůstalo r. 1618 majetku 23 gr. 2 den. berně šosovní. Ze všech synů Havlových činí se v domažlických knihách připomínka jen o nejmladším synu Adamovi. Týž byl některou dobu v Praze na učení a r. 1626 byl již zase v Domažlicích, kdy na něho od některého pána Šlovického i na jeho manželku Bohunu, dceru Víta Pelikána, měšťana a radního městského, jest nastupováno v příčině nějakého dluhu. R. 1636 prodav dům na čtvrti rathouzské mezi domy Rudolfa Rožmitálského a Pavla Zpěváka za 200 kop gr. děkanu domažlickému P. Václavu Jindrovi, koupil r. 1641 mlýn zvaný Lepených neb Truhličkovský, po smrti jeho držitele mistra Václava Pranejsa Brtnického volně zpuštěný, když byl jakožto poručník za Pranejsovského sirotka Alžbětu, provdanou pak za Jana Havlíka Srnovce z Varvažova, zaplatil 600 kop gr. míš. k ruce paní Alžběty Voprchové z Visensteinu v Sušici. Delším vládnutím tam tímto rodem starodávný někdejší název ustoupil posud užívanému pojmenování Lounských mlýna (u hlavního nádraží). Mimo to ke svému dvoru na předměstí r. 1640 a následujících zakoupil četné pozemky.² Mezi konšely shledáváme jej v letech 1635—1641. Zemřel záhy po koupi mlýna Lepených, neboť dne 25. XI. 1642 Bohuna, vdova po něm, provdala se podruhé za Jana Maxmiliána Bělohradského z Kozmačova, radního v Domažlicích. Z dětí jeho připomínají se synové Václav, Ferdinand a Daniel. Tento se svou manželkou Voršilou držel dům ve čtvrti hradské, r. 1662 od Kateřiny Pelikánové za 280 zl. rýn. koupený a zemřel r. 1667, zanechav sirotka. Václav studoval v Praze, kdež došel hodnosti magistra filosofie, načež některou dobu zastával úřad městského písaře, v letech 1653—1657, a nazýval se dle městských pamětí od r. 1654 z Tiefenthalu. Za příčinou zadlužení obce v bouřlivých dobách třicetileté války dlouho nemohl k narovnání s obcí přijíti o dlužné jemu obcí peníze a nějaké stříbro v tísní obci někdy zapůjčené i o registra důchodů obecních po otcí jeho, které on složil, následkem čehož byl s obcí delší dobu ve sporu. Zaměstnával se částečně také zastupováním jiných osob v jich rozepřích, při čemž i při jiných příležitostech nezřídka velmi příkrými slovy proti radě městské vystupoval.³ Jakožto držitel domu v městě a otcovského mlýna i prc své jiné přednosti, dostal se záhy do rady, kdež se objevuje v letech 1665—1690, kteréhožto roku

¹ Kniha příjenná fol. 79, Liber Vakiánus str. 43. Při sečtení obecních dluhů kol r. 1622 obnášel Lounský dluh 2000 kop gr. míš. (listina v knize obecních snesení).

² Radní knihy z r. 1626, kniha trhová IX. 8, 67, 82, 234, kniha křtěných a zemřelých v archivu arciděkanství.

³ Kniha trhová IX. 404, listiny v archivu města Domažlic.

ke konci srpna zemřel. V letech 1685—1688 byl primátorem. Vykonal pro obec důležité služby nejen jakožto osoba radní, nýbrž i častými jízdami za věcmi obecními v častých jejich tísních tehdejší doby, z čehož obzvláště sluší připomenout, že jemu svěřeno bylo jednání o postoupení městu hradu chodovského z rukou Wolfa Maxmiliána Lamingena, vrácení obci práva kolatury, za kteroužto příčinou musil jeti r. 1668 až do Vídně. Zanechal po sobě tři syny a dceru. Jeho synem byl asi P. František Xaver Lounský z Tiefenthalu, děkan v Klatovech v 1. pol. XVII. stol. Rodina Lounských i v XVIII. stol. náleží mezi přední v městě. Z členů jejich se připomíná P. Šebestián Lounský z Tiefenthalu, jenž po smrti P. Fridricha Karla Bělohradského z Kozmačova byl 13. října 1763 dosazen za děkana do Domažlic a zastával tento úřad do r. 1786.¹

Silvánové z Feldenštejna usazeni v Domažlicích, Plzni a Horšovském Týně. O Janu Silvánovi v Horšovském Týně činí se zmínka v zdejších knihách r. 1552 a 1554 jakožto prostředníku při smlouvách s věřiteli. R. 1560 byl mu Jan Tumar, obchodník v Domažlicích, dlužen za máslo až do 800 kop gr. míš., které mu ujistil na svém statku a o něco později zaplatil až na 125 kop míš.² Týž pocházel z Trnavy na Slovensku a usazen byl v Horšovském Týně, kdež byl nějaký čas písařem u majitele panství Popela z Lobkovic, načež se přestěhoval do Domažlic, kdež byl držitelem domu vedle radnice, zvaného po něm Silvánovským a dvoru Silvánovského na Bezděkově, a dle klášterské knihy zastával též úřad radního. Zemřel 14. února r. 1574 a pochován byl ve starém dřívějším kostele klášterním. Nade dveřmi sakristie uproti oltáři sv. Anny, zasazen mu byl přiměřený epitaf.³ Byl též literárně činným jako duchovní básník, vydal „Písně nové na sedm žalmů kajících a jiné žalmy r. 1571“ v Praze a podruhé r. 1578. Dále jinou báseň „Noli me tangere“ r. 1590. Tež jedna píseň jeho, ač katolíka, přijata byla do kancionálu bratrského.⁴ R. 1574 a 1575 jmenuje se Pavel Silván mezi staršími obecními, pod kterýmž jménem rozuměti musíme druhého manžela vdovy Ludmily po něm pozůstalé Pavla Šemnického, z Berouna rodilého.⁵ Z pozůstalých dětí Janových v Domažlicích uvádí se Jan a dcery Kristina, Bohunka a Zuzana, kterýmž otec všem odkázal 500 kop a ty vdova Ludmila Silvánová v přítomnosti Fridricha Silvána z Horšovského Týna upsala r. 1579 na domě Silvánovském, ležícím mezi rathouzem a domem Jana Fabiána a nyní v radnici pojatém, když byla r. 1575 zdala všechn statek svému manželu Pavlu, na němž si vymínila moci 600 kop a manžel její 300 kop kšaftovati. Dcerám svým pak jiných 300 kop též po otci připadlých převedla s domu již r. 1577 na dva grunty polní ve Starých Nevolicích.⁶ Mladý Jan Silván, narozený a snad také mezi tím časem usazený v Horšovském Týně, přestěhoval se do

¹ Kniha radní z let 1668—1671, kniha křtěných a zemřelých v archivu děkanském, Liber memoriabilis conv. tust. major 435.

² Kniha smluv lit. B 65, 128, 178—179.

³ Doslovný opis epitafu s popisem znaku jest v Liber memor. conv. tust. major str. 81.

⁴ Jungmann: Histor. lit. str. 132 a 632.

⁵ Obnova rady v domažlické knize v archivu musea str. 53, 55, 58.

⁶ Kniha trhová V. 226, 297, 356, VI. 333.

Domažlic, kdež byl přijat na základě výhostného listu Viléma z Lobkovic, majitele panství Týnského v pátek po sv. Medardu r. 1588, dav za přijatí 3 šedesátníky. Za tou příčinou téhož léta v pondělí po památce sv. Jiljí vzdala mu Ludmila, matka jeho, v plné radě ve čtyřech lavicích, všecken statek svůj movitý i nemovitý, záležející z domu s celým příslušenstvím, dvoru Silvánovského na předměstí bezděkovském, dědiny v Starých Nevolicích a z chmelnice, vymínivši si užívání všeho toho do své smrti, z čehož měl nezaopatřené sestře své Zuzaně vyplatiti 200 kop míš. Tato provdala se později za Jakuba Budychia Žateckých, syna Doroty Žateckých a manželky M. Prokopa Lupáče z Hlavačova, dějepisce a radního v Domažlicích. Bohuna provdala se do Písku, o Kristině není jisto, byla-li první manželkou Matouše Voprchy z Feldenšteina, usazeného v Sušici, sladovníka a později také nějakou dobu primátora. Téhož r. 1588 musil Pavel Šemnický statek sobě již vzdaný na žádost Janovu jemu postoupiti s výminkou všeho toho, co ze spolku s manželkou bylo přikoupeno. Stalo se to následkem rozbroje mezi manželi, aneb tyto vznikly následkem uvedené změny v majetku, takže Pavel i z Domažlic odešel, avšak r. 1590 navrátiv se opět, byl do obce přijat na přímluvu přátel a po náležitém napomenutí, jak by se měl chovati. Avšak přes to narovnání následovaly nové rozepře a utíkání se k radě, ano konečně ke konsistoři pod obojí r. 1596, „poněvadž Ludmila Silvánová při svém manželu nechtěla zůstat, vše za hřbet položila a lehkovážně na potupu sv. manželství o ouřadu J.M.C. práva duchovního mluvití směla.“ Jan Silván od r. 1590 připomíná se do r. 1594 v radě, r. 1598 jest mezi staršími. Při tom roce zdá se, že vzal odpuštění od města a jinde se usadil, ježto dříve zmíněné vzdání matčino bylo opět zrušeno a o Janu zmínka v knihách městských se nečiní, než že r. 1602 jest při své matce v jisté smlouvě o dluh 100 kop.¹ V zmíněném ujištění r. 1579 při Ludmile uvádí se též Fridrich Silván, neznámo nám, zdaž bratr nebo spíše starší syn Jana, manžela prvního. Ludmila při přesídlení otcově do Domažlic zanechala asi tohoto Fridricha v Horšovském Týně a od něho Silvánové mají přídomek z Feldenšteina. V seznamu dluhů města Domažlic, do r. 1622 učiněných, uvádí se též dluh 1400 neb 1500 kop povinných dědicům již tehdaž zemřelého tohoto Fridricha Silvána, kteříž jmenují se Fridrich a Samuel, z nichž první usadil se v Plzni a druhý v Horšovském Týně, kdež byl r. 1629 v radě městské a kdež sestra obou provdána byla za Kryštofa Markla z Pešinu, radního a kol r. 1636 primátora téhož města. S osobami těmi r. 1629 učinila obec domažlická v příčině dotčeného dluhu jisté narovnání.² Vedle nich se připomíná ještě třetí syn Wolfgang, jenž se stal duchovním. Fridrich Silván z Feldenšteina byl v letech 1623—1626 cís. rychtářem v Domažlicích. Nemálo si stěžují městští radní, že tak tvrdým jest proti obci této, na běžné potřeby města ničeho nechce nakládati, a že ti, kteří za jistými záležitostmi do Prahy byli vysláni, penězi sbírkami u domácího obyvatelstva opatřenými museli býti vydržováni, kdežto jinde z obecních důchodů podobné cesty se hradily. Naproti tomu v Praze, dle slov bratra

¹ Kniha příjemná 72, 119, domažlická kniha v museu král. čes. str. 100, kniha kšaftů z r. 1568, fol. 222, kniha trhová V. 297, VI. 333, listiny v archivu městském.

² Kniha pamětních snesení obec. ve sbírce listin, Liber Vakiánus 176.

rychtářova zmíněného Wolfganga pokládali, že katolická reformace v Domažlicích skrze něho pomalu a nedostatečně pokračuje, „jako by náboženství katolické neštípil, nýbrž folk všeliký v tom pouštěl, až se i JMC. donesla, jako by dosavád kacířům ruku držeti měl a skrze to, že by mohl v nějakou těžkost upadnouti.“ Žádal proto za vysvědčení pod pečeti městskou „proti těm zlým utrhačům, jako i kterak by se zde choval, aby mohl z toho vyveden býti.“¹ O dluh Silvánovský, dříve zmíněný a později ještě vzrostlý, časté ještě jednání se dělo s magistrátem v Horšovském Týně, při čemž v r. 1661 činí se zmínka o Evě Rybenekové z Feldenstejna a r. 1667 o Fridrichu ml. Silvánovi z Feldenstejna v Týně Horšovském. Bezpochyby jest to týž, který byl radním v témž městě a od r. 1672 shledali jsme jej dlouholetým primátorem, kterýžto úřad zastával po 30 let a zemřel r. 1708, zanechav pouze dvě dcery, tehdaž již provdané.²

Jindrovští z Bučina. Tato rodina dostala jméno od mlýna nyní klášterského na konci hořejšího předměstí (č. 52), jež na počátku XVI. stol. držel mlynář Jindřich neb Jindra a jež podle téhož držitele asi dlouholetého nazýván byl Jindrovským. Ostatní dva mlýny hned vedle nad ním položené byly majetkem jeho dvou synů. Hořejší Václava příjmím Divokého, jež jej koupil od Lvíka (č. 46), prostřední náležel Albrechtu (č. 49), před r. 1512 náležitý mlynáři Janu Noskovi, jež toho roku, nemaje dětí, odkázal jej své manželce. Otec obou bratří Jindřich zemřel r. 1520 a odkázal kšaftem již r. 1516 učiněným svůj mlýn s grunty a vším příslušenstvím nejmladšímu synu svému Jiřímu, z peněz pak určil Albrechtovi 60 kop gr. a bibli, jinému

svému synu Janu Moučkovi 60 kop a 10 kbelců žita, Václavovi 50 kop, z čehož téhož dětem Janu a Anně mělo připadnouti po 20 kopách. Dceři své Martě, provdané za konšela Fabiána, kožišníka, určil 60 kop gr.³ Mimo to ustanovil Jiřímu, kdyby chtěl při svém mlýně nové štyle dělati, aby pro mlýn hořejší, vedlejší, jež jest Albrechtův, štyle ze tří prstů zúžil, jež také byly zřízeny pod jménem Jindrovských štylů. Václav, majitel hořejšího mlýna, zemřel r. 1521, odkázav mlýn s příslušenstvím manželce s dvěma výše uvedenými dětmi. Dále nic spolehlivého o nich nebylo lze vyhledati. Albrecht zemřel rok potom, zanechav mlýn s grunty a ke 200 kop hotových peněz manželce své Voršile s dvěma dětmi. Jiřík, mlynář Jindra zvaný, měl za manželku Annu, dceru Václava Piksy, měšťana domažlického a někdy též primasa a rychtáře chodovského. Při své smrti na počátku r. 1531 odkázal mlýn Jindrovský s příslušenstvím a peněz hotových 135 kop, 46 zlatých rýn. ve zlatě a 1 uher. zlatý své manželce se syny a dcerami, ze kterých se připomíná později jen Jiřík a Magdalena. Vdova provdala se opět za Jíru, dle mlýna též zvaného mlynářem Jindrou. Když syn její z prvního manželství r. 1552 o sv. Petru a Pavlu v Horšov. Týně přišel o život, činila si matka jako sestra Mandalény provdaná za Blažka Kaplanka, konváře, na pozůstalý

¹ Radní knihy k r. 1626 dne 15. června a 14. července. Kniha kšaftů z r. 1568, fol. 273–274, Liber memor. conv. tust. major 230.

² Kniha radní ke 12. lednu 1687, knihy trhové nejstarší fol. 11 v listovně okres. soudu v Horšov. Týně, kniha Malonická tamtéž.

³ Kniha test. z r. 1505, C 5, 37, D 8, 68, E 29, kn. trh. z r. 1534 D 67.

po něm mlýn nároky, avšak spor byl vyrovnán přátelskou výpovědí ve středu v den sv. Matouše v ten smysl, že Anna Jindrová měla mlýn podržeti a z něho Magdaleně, své dceři, mimo některé drobnosti 400 kop míš. ve 4 lhůtách vydati. Jíra Jindra ve stížném listě děkanově ku městské radě r. 1571 v pondělí před sv. Barborou uveden jest též mezi jinými osobami v městě, které se k českému bratrství přiznávaly.¹ Po smrti své manželky Anny oženil se podruhé a předav mlýn svému synovi Janu Jindrovi, žil ve svém domě v městě. Po smrti jeho r. 1580 dědicové jeho také se přeli o závěť. Dle narovnání pak dosaženého téhož roku, měla pozůstalá vdova Dorota, jsouc ponechána v držení domu, vydati Janu a sestře jeho Anně, manželce Samuele, zvaného „z bělidla“, všecko mlynářské nářadí a 45 kop na rovné podělení. Jan nazýváje se již Jindrovským a zůstáváje v držení mlýna, vymohl si erb s titulem z Bučina, bezpochyby pomocí příbuzného svého Jana Kubovce z Purazu, cí. hofrychtěře. Měl tři syny: Jana, Jindřicha a Václava, a dvě dcery, Dorotu a Zuzanu, z nichž tři poslední dítky byly ještě r. 1590 nezletilé.² Z nich Václav Jindrovský z Bučina sloužil při tažení proti Turku r. 1596 v Uhrách se třemi koňmi v oddílu Albrechta Pětipeského z Chýš a Egrbergu a snad i tam zahynul.³ Z ostatních synů Jan Jindrovský byl dle městských pamětí r. 1589 v Praze úředníkem při české kanceláři. Jindřich přestěhoval se rovněž do Prahy, kdež dle zdejších pamětí jest r. 1609 měštníkem Nového města pražského. O kšaft a dědictví Jana st. Jindrovského z Bučina, zemřelého v Domažlicích r. 1609, vznikla rozepře dědiců proti matce Alžbětě a nejmladší její dceři Zuzaně, provdané za Abrahama Ostalniusa jinak Vokáče, měšťana v Domažlicích. Ubrmanskou výpovědí dne 8. III. 1609 vyřízena jest tato rozepře tím, že Alžběta s dcerou Zuzanou měly vyplatiti Jindřichovi 550 kop míš. ve dvou lhůtách dle smlouvy učiněné dne 13. V. 1603 a Dorotě, provdané do Klatov za apatikáře Šilinka, místo 150 kop odkázaných a ve lhůtách splatných, 250 kop hotově dáti. Janu Jiřímu a Prudenci, dětem bezpochyby již zemřelého Jana Jindrovského v Praze, místo společných 100 kop gr. míš. mělo se vydati prvnímu vnuku v 6 nedělích 150 kop a vnučce mimo výbavu ještě 100 kop, které zůstati měly za babou do její dospělosti. Oběma posledním mělo náležeti ještě z nápadu Václavova, 200 kop obnášejícího, 50 kop, ostatek Alžbětě a Zuzaně, dceři její zůstati. Všem těmto bratřím odkázala Eva Kubovcová r. 1587 dědinu pod Bučinou, kterou r. 1590 prodali za 50 kop Adamovi Voprchovi, měšťanu domažlickému. Mlýn mezi tím časem dostal se v držení Adama Voprchy z Uračova a po něm odevzdán jest s jiným statkem téhož, někdejšího primátora domažlického, řádu Augustiniánů opět do města uvedenému.⁴

Jan Peldřimovský, bezpochyby z Vyskořic, úředník při České komoře v Praze, dědictvím po příbuzných některých přišel v držení znamenitého ma-

1 Listina v archivu města Domažlic.

2 Kniha kšaftů z r. 1586, fol. 123—126.

3 Toho roku 1596 dne 5. III. Jan ml. Jindrovský pohnal Jana Sovolila z Domažlic před konírský soud v Praze, že v Uhrách si vypůjčil od Václava Jindrovského valacha v ceně 20 kop gr. a jej na patřičné místo neodvedl. (Listina v archivu města.)

4 Kniha kšaftů z r. 1505 E 46, při ní záduší B 18, kniha smluv lit. B, fol. 62, 77, 85, kniha trhová V. 72, kniha kšaftů z let 1568, fol. 45, 46, 238.

jetku při domažlické obci, jak to patrně ze zmínky o pastýři jeho v relaci vyslaných do Prahy. K radě náležel r. 1616 a z register šosovní berně r. 1618 jest patrné, že ze statku platil 12 kop 22 gr. 3 den. nebo 247 hřiven 6½ penízů. Zdá se, že za nedlouho se z města vyprodal.¹

Kaplánkové ze Sonnenfelsu. Kaplánkové byli již dávno v Domažlicích usazeni a odvozovali svůj původ po přeslici z vladycké rodiny Španovských z Lisova. Též později vešli v příbuzenství s některými chudšími šlechtickými rodinami. Z předků uvádí se r. 1508 Verius Kaplán, jenž při své smrti zanechal svým dvěma synům Matušovi a Jiříkovi a dceři své jmění, z něhož obzvláště Matušovi určil mlýn a dům v městě. Ze tří synů Matušových Jan měl za manželku Mariánu, dceru vladyky Filipa Žitinského ze Stročovic a na Žitinech a dcera Dorota provdána byla za vladyku Burjána Hostomického z Šonova a na Slavkově v prvním jeho manželství. Od Jana, syna Matušova, potomci jsou v Domažlicích zvaní Kaplánkové též Neužilové, kteří přes znamenité své příbuzenstvo, a ač polovici jmění svého strýce Jana Stříbrného, někdejšího chodovského rychtáře, obdrželi, dlouho v stísněných poměrech žili. Také jiný jejich strýc, Václav Kaplánek, při své smrti r. 1606 odkázal jim dům svůj na rynku a skoro celé ostatní jmění, pominuv všechny své blízké krevní přátele, „protože se k němu tak, jak by náleželo, nechovali a za něho se dokonce styděli, jeho v starosti a nemoci nenavštěvovali a sumou žádného dobrodiní neprokazovali.“ Nicméně odkaz tento rodině hned nepomohl, ježto se oň dlouho soudila s druhou větví rodu.² Druhá větev Kaplánků pocházela od Jiříka, jenž byl řezníkem jako i někteří jeho potomci. Již r. 1512 zasedal v radě mezi obecními a od r. 1520 mezi konšeli. Tato větev, rozdělená v několik rodů, skoro po 3 století vládla v městě znamenitým jměním a její členové jsou často účastni správě města. Zde zasluhuje zmínky Fridrich Vilém Kaplánek, od r. 1657 v knihách městských nazývaný ze Sonnenfelsu. Byl synem Jana st. Kaplánka, zámožného radního. Někdy v letech 1649—1669 nalézáme jej v radě a zdá se, že tam zasedal nepřetržitě. Později byl též výběřčím mýta ze soli a posudného, v čemž obojím mu obec byla dlužna r. 1662 a mimo to měl za obcí dle traktací komisí, před tím r. 1659 v městě o dluhy obecní odbývané, 400 zl. Pročež mu obec dne 12. I. 1662 zaprodala mlýn po Václavu Slánském (nyní při cestě k Radonicům) se všemi grunty, v kterýž statek byla obec r. 1648 právně uvedena, za 640 zl. a on jej r. 1663 předal svému bratru Křištofovi za 500 zl. rýn. a koupil dům na rohu dolejší brány, od starodávna nazývaný Kaplánkovský. R. 1669 jest rychtářem císařským a zastával tento úřad až do své smrti r. 1694, v kterémžto roce ku konci února zemřel ve stáří 70 let a pochován v kostele u Svatých na předměstí.³ Roku 1680 věnoval konventu domažlickému dům pachtovský neboli Sedlářovský, vedle kláštera ležící (staré školní stavení), za ročních 6 mší. S manželkou Annou Kateřinou měl kromě dvou dcer syny Fridricha Kaplánka ze Sonnenfelsu, jenž byl později držitelem mlýna (č. 46) na hořejším předměstí, dále Viléma, jenž oženiv se s Barborou, bohatou vdovou po Petru

¹ Registra z r. 1618 a relace vyslaných v archivu města.

² Kniha kšaftů z r. 1505, A 18, E 71, kniha kšaftů z r. 1568, fol. 239—240.

³ Kniha trhová IX. 288, 419, kniha zemřelých v děkan. archivu.

Kantorovi z Hořiměřic, nabyl po bezdětné smrti její r. 1697 značného jmění. Třetí syn, snad Maxmilián Viktor, byl duchovním.¹ Bratr císař. rychtáře Krištof vedle zmíněné směny koupil již dříve r. 1661 mlýn na hořejším předměstí od Jana Jiřího Arnošta Berana, tehdejšího císař. rychtáře, za 621 zl. rýn., jež po jeho smrti ujal bratr jeho císař. rychtář a mimo to měl dům Koněrovských na čtvrti hradské, koupený r. 1651. Zemřel někdy před r. 1660, poněvadž toho času manželka jeho Salomena, dcera Jana Zajíce, mlynáře, byla provdána a sluje Havlíková z Varvažova a zemřela až 27. V. 1702. V pamětech kláštera domažlického činí se zmínka o pražském rodě Kaplánků zvaných z Řešic, ale byli-li příbuzní s těmi v Domažlicích, určitě nelze.²

Matouš Pavlovec z Lumenšteina pocházel ze Žakavy a přijat byl za měšťana r. 1600 na základě výhostného listu pana Karla z Kokořova s datem na Štáhlavech r. 1599. Nabyl značného jmění oženiv se okolo r. 1603 s bohatou vdovou Evou po Václavu Rabštejnském, kteréž již dříve připadla po otci jejím Janu Fenclovi největší část sumy z domu na rathouzké čtvrti položeném a již r. 1585 za 680 kop míš. Ludmile, manželce Jana Rosína, básníka a i za hranicemi známého hudebníka, prodaném. V druhém manželství měl Maruši, vdovu po měšťanu Janu Šarbochovi. Vládna takto dosti značným majetkem, jenž pozůstával z domu na čtvrti podkostelní, dvoru na hořejším předměstí a z několika gruntů, z něhož šosovní berně bylo odváděno r. 1618 76 a půl hřivny, 3 peníze, neb 2 kopy gr., byl v radě již r. 1612 a našli jsme jej v této hodnosti nepřetržitě až do r. 1620. Zastával vedle toho též úřad důchodního obecního, jindy zase vykonával úřednictví města nad Chody, v letech 1619—1620 byl chodovským rychtářem.³ Jako takový ujímal se Chodů i proti vlastním sousedům, když město hotovilo se v tehdejší bouřlivé době nezákonně, obyčejům a svobodám Shodů odporující, břemena nakládati, k čemuž sloužití může následující úryvek z radní knihy: Když však v novém sedění uloženo bylo chodovským konšelům, aby ještě Chodové odvedli některých platů a sbírek, v tom rychtář jejich Matouš Pavlovec vyvstav ze stolice vymlouval Chody, že z toho býti nemohou a šedší k dveřím řekl: „Já jsem Vám všem roveň a kdyby se mé vlastní osoby týkalo, věděl bych dobře, jak sebe zastávati.“ Pročež jest uvažována všeliká všetečnost a pouhé bláznovství jeho, takže v pravdě jinačeji říci se nemohlo, než že svou rozšafností až do nebe létati chce, ačkoliv prý měl býti pro takovou vzpouru náležitě potrestán, ale že některé příčiny v to vkročily, uloženo podle snesení obojí rady primasu Adamovi Voprchovi potaz vznésti a panu Pavlovcovi na rozum dáti, aby mírněji podruhé mluvil a lepší šetrnost k ouřadu donášel. Když potaz rady obojí vyneseno býti měl a tehdejší primas Adam Voprcha z Uračova mluvit počal, pan Pavlovec se ozval, že on pana primasa, jakožto svého úhlavního nepřítele slyšeti nemůže. Adam se sice omluvil, ale musel proti panu Pavlovcovi jednati. R. 1623 až 1624 nalézáme Pavlovce ještě mezi konšely, r. 1626 byl primasem a někdy mezi lety 1627—1629 dostal se k císař. rychtářství, při

¹ Liber memor. conv. tust. 272, 274, kniha křtěných a zemřelých v děkanském archivu.

² Liber memor. conv. tust. major 55, 83, kn. kšaftů z r. 1568, 292—3.

³ Kniha příjemná 97, kniha trhová VI. 122.

němž zůstal až do své smrti r. 1657, neboť toho roku dosavadní primas Jiří Arnošt Beran v hodnost cís. rychtáře vstoupil. Matouš prodělal v úradě cís. rychtáře celou třicetiletou válku a tehdy učinil ještě mnohé koupě ve městě R. 1639 koupil chalupu při svém dvoře na dolejších předměstí za 230 kop. dále několik rozsáhlejších gruntů, v pozdější době převedl na sebe od obce domažlické mlýn pod Draženovem, tehdaž jakožto svobodný označený, ale před tím někdy chodovský a k Draženovu počítaný. Za obcí měl též nějaké peníze, ale 3.V. 1649, „litujíce ubohých sousedů“, nabídl městu nových 400 zl. za příčinou nové kontribuce, vyžádav si, aby obojí suma na ves městu náležející, Říchovice, byla zapsána a co on k obci byl dlužen, aby se smazalo. O rodině jeho víme pouze, že dcera jeho Kateřina provdána byla za Daniela Koránka z Lumenštejna, syna někdejšího cís. rychtáře Petra Koránka a zemřela někdy na počátku r. 1668¹

Koránkové z Lumenštejna. Petr Koránek, rodem ze Žatce, byl od r. 1581 do 1596 neb 1598 městským písařem v Domažlicích, r. 1585 byl přijat mezi měšťany. Manželkou jeho byla Regina, dcera někdejšího primatora domažlického Daniele Vodňanského, po jehož smrti r. 1575 a něco později po smrti jeho manželky Doroty, rozené Šártové, r. 1579, připadlo značné jmění, pozůstavající z domu, dvou dvorů s grunty, na Reginu Koránkovou a její dva bratry Nathanaela a Viktorina Vodňanské, mimo Domažlice usazené, z nichž první byl měšťanem Starého města pražského a v pozdějších bouřlivých dobách měl značnou účast v událostech země. Petr Koránek největší díl tohoto dědictví skoupil od švagrů, kteří se z města Domažlic vyprodali, skoro celé jmění Vodňanských převedl na sebe, toto ještě rozmnožil, když rozsáhlý statek Ezechiele Makovce, bratra Daniela Vodňanského, smrtí jeho jediného potomka Jana, po některém pření mezi sousedy r. 1585 přišel, jak se podobá, ku částečnému rozdělení, takže r. 1618 Petr Koránek měl dům ve čtvrti hradské a ze svého celého statku platu 42½ hř. 3 peníze neboli 2 kopy 8 gr. 1 den. berně šosovní odvozoval.² Roku 1598 nalezli jsme jej mezi staršími obecními, od r. 1601 a následujících uvádí se mezi konšely, při čemž v letech 1608—1610 jest královským rychtářem a píše se s přídomkem „z Lumenštejna“. Jeden z jeho synů byl bezpochyby P. Jan Koránek, farář lidický, zemřelý r. 1678. Druhý syn jeho Daniel byl usazen v Domažlicích, kde měl dům na čtvrti rathouzské již r. 1618 a později mimo tento byl v držení ještě jiného domu na čtvrti podkostelní vedle fary. Zasedal též v některé době v městské radě a v posledních letech byl výběřčím posudného. Zemřel okolo r. 1650. Mimo otcovský podíl značná část jmění dostala se mu též manželkou jeho Kateřinou, dcerou Matouše Pavlovce z Lumenštejna, královského rychtáře v Domažlicích, který, když zemřel, skoro celá pozůstalost připadla po něm rodu Koránkovskému. V ní pojat byl též mlýn pod Draženovem a zástavní suma někdy obci domažlické zapůjčená na vsi Říchovice a Hradiště. Poněvadž tři poddaní z těchto vsí zastaveni byli v dluhu Jiřímu Černínovi z Chu-

1 Listiny v městském archivu, knihy radní ke dni 1648, 1649, kn. trh. IX. 61, 76, 217.

2 Knihy příjemné, kniha kšaftů z r. 1568, fol. 20, kniha trhová V. 5, 337, VI. 323, registra berně šosovní, listiny v archivu města Domažlic.

denic a na Vostračině a týž potřebuje peněz chtěl je postoupiti panu Čer-
ninovi na Chocomyšli, byla obec nucena s Kateřinou, vdovou po Danieli
vyjednávat a v té věci dne 26. března 1668 učiněno bylo narovnání tak, aby
ve lhůtách do konce roku byla zástava vyplacena. Z několika dětí Danielo-
vých připomínají se nejčastěji v knihách městských Petr Hendrych, radní
osoba v několika letech, který zemřel 4. června r. 1681, Daniel ml. Koránek
z Lumenštejna a Fridrich, člen řádu jezuitského. Rod tento však kvetl mezi
předními v Domažlicích ještě na konci XVIII. století, kdy Antonín Koránek
po dlouhá léta správy městské byl účasten a pak i jakožto purkmistr a krá-
lovský rychtář v čelo obce postaven, nemálo v její prospěch působil.¹

Kohoutové z Horšteina a Severin Táhlo z Horštejna, rodilí z Horšovského
Týna, příbuzní. Ondřej Kohout r. 1626 dne 15. dubna přijat byl mezi sousedy
v Domažlicích. Bezpochyby jest to týž, který v letech 1610—1619 zasedal
v městské radě v Horšovském Týně. Později přijat byl do Domažlic Tomáš
Kohout z Horštejna r. 1634, také z Horšovského Týna a následkem příbuz-
nosti, jak se podobá, přejal po onom dům na čtvrti klášterní vedle domu
tehdaž náležejícího augustinskému konventu a před tím Adamovi Voprchovi
z Uračova, někdejšímu domažlickému primátoru. Dostav dům po některé
krátké době v ruce Severin Táhlo z Horštejna, z Ronšperka a na Ronšperce,
prodal jej Janu Vokounovi, domažlickému měšťanu, který jej r. 1636 vymě-
nil s Janem Kaplánkem za jiný vedle svého domu ve čtvrti hradské.² Z Hor-
šovského Týna vyšlo několik šlechtických a erbovnic rodin za příčinou ka-
tolického náboženství tamního obyvatelstva a pro mocné postavení v zemi
týnské linie rodu Lobkovického. Město toto, jako někdejší část arcibiskup-
ského zboží, jednak zástavou dostavši se v moc přísně katolické strany pánů
Dobrohostů z Kalvína a z Volfštejna v dobách husitských, odkudž po svých
držitelích také někdy v domažlických pamětech jmenováno jest Týnem Do-
brohostovým a i v potomních časech zachovalo svůj ráz katolický za vlády
rodu Lobkovického. Značný počet duchovních osob pocházel v XVI. a XVII.
století i dříve z tohoto města. Balbín nazývá je „civitas catholica“, a na jiném
místě praví: „Civitas Tinhorssovii illa aetate seminarium catholicorum sa-
cerdotum appellabatur“. Někteří z nich též o literaturu českou zasloužili, jini
četní dosáhli vysokých církevních hodností.³ V našem předměť vedle Píšků
z Horšova později usazených v Týně, kterýmžto zaopatřil titul probošt ka-
pituly pražské Jindřich Píšek neboli Scribonius,⁴ dlužno uvésti Šimona Hor-
štejnského z Horštejna, jinak též Brosius zvaného, děkana a probošta kapi-
tuly pražské a ten r. 1606 s bratrem svým Janem do stavu šlechtického byl
povýšen s titulem „z Horštejna“. Později v době katolické reformace vládná
mocným vlivem způsobil nemalé povznesení rodu svých příbuzných v Hor-
šovském Týně, kteříž s ním i po něm užívali erbu a predikátu již od r. 1606.
Tak nazývá se jest Kříž Kohout z Horštejna v potvrzení nálezu v jisté rozeprí

¹ Kniha trhová IX. 15 a 119, kniha zádušní Vel. kostela 445.

² Knihy příjemné fol. 111, 160, kniha trhová IX. 12, kniha malonická v listovně okresního soudu v Horšovském Týně.

³ Balbín: Epitome . . . str. 615 a 629.

⁴ Rybička: Erbovní rodiny v Plzni, arch. památ. X. 273—274.

s hejtmanem panství horšovotýnského r. 1608 a 1609 a podobně r. 1608 činí se zmínka o Luboši Kohoutu z Horšova v jistém zastoupení cechu literátského v Horšovském Týně v praetenci jeho na jednom dvoře malonickém. K nim zajisté náležely obě osoby téhož příjmení na čas v Domažlicích usazené a již dříve vzpomenuté, aniž jsme vyhledali bližší aneb poměr k sobě.¹ Vedle nich jmenuje se též Ondřej Kotelík a Severín Táhlo s týmž přídomkem. Rodina Táhlu usazená v Týně připomíná se v domažlických pamětech již r. 1513. Otec Severinův snad byl Jan Táhlo v Horšovském Týně, jenž r. 1575 a 1581 při svadebních smlouvách Václava Šichy Lounského, hospodáře pivoňského kláštera v Českém Mnichově, jako svědek se uvádí a r. 1606 jménem cechu literátského přijímá splátku 8 kop ze sumy 155 kop, jež zakoupila městská rada týnská na jednom dvoře v Malonicích pro týž cech literátský. Severin Táhlo povznesl se hlavně působením zmíněného svého strýce Šimona Brosia. R. 1619 byl písařem radním Menšího města pražského a 23. března uveden jest mezi těmi, kteří ustanovením direktorstva měli býti vypovězeni. Později však našel podle jiných dosti příležitosti nabýti dosti značného jmění, takže r. 1623 dne 26. srpna mohl si, jsa sekretářem České komory, zakoupiti za 30.045 kop gr. znamenité panství ronšperské, vdově po Petru ze Švamberka odňaté a vládl jím až do r. 1641. R. 1630 dne 25. října povýšen byl do stavu rytířského s rozmnoženým titulem „z Ronšperka“.² K témuž příbuzenstvu náležel též Rafael Mniš neboli Mnišovský ze Sebuzína jinak Horštejna zvaný, ač nevíme, pocházel-li z Horšovského Týna. Byl radou při appelačním soudu. Z měšťanstva horšovotýnského pocházela též rodina šlechtická Pachtů z Rájova. V letech 1580 a 1593 připomíná se v knihách domažlických Jan Pachta v Horšov. Týně a r. 1611 a 1614 radní osoba v témže městě a téhož jména. První, jenž erbu a uvedeného přídomku užíval, byl bezpochyby Mistr Jan Pachta, původem z Horšov. Týna, jenž byl od r. 1587 až do své smrti r. 1621 královským rychtářem v Kolině, užívaje od r. 1593 přídomku z Rájova a mužských potomků nezanechal. V první polovici XVII. stol. čítala asi rodina několik členů, neboť r. 1628 dne 4. ledna povýšen byl císařským listem Jan st. Pachta v Horšov. Týně do stavu vladyckého s právem užívati téhož přídomku a jest r. 1633 v radě téhož města. Z jiné větve, bezpochyby pražské, pocházel Daniel Robert Pachta z Ronšperka, jenž jsa manželem Ludmily Eusebie, dcery výše uvedeného Rafaela Mniškovského ze Sebuzína, příbuzného Táhlova, po některých krátce po sobě jdoucích držitelích panství ronšperského skrze toto příbuzenstvo dostal se v majetek tohoto panství r. 1659 a byl v jeho držení až do své smrti r. 1682, zanechav po sobě jedinou dceru. Byl dvorním radou a sekretářem při české dvorské kanceláři. R. 1654 dne 7. VII. povýšen byl do stavu rytířského. Domažličtí často ve svých obtížích k němu se utíkali o pomoc a radu.³ V radě města Horšov. Týna jmenuje se r. 1607 a násl. Petr Markl a po něm později v letech 1626—1635 Krištof Markl,

¹ Kniha malonická, listina v městském archivu.

² Kniha kšaftů z r. 1505, C 68, kniha malonická, kopiář konventu pivoňského str. 33 a 169, Skála str. 82/III. Obsírnější pojednání nalézá se v Rybičkových dodatcích k Ronšperku v archivu pam. III. 286.

³ Kniha trhová 282, kn. kšaftů z r. 1568, fol. 173, dvě listiny v museu král. čes., kniha malonická, arch. pam. X. 566. Sedláček: Hradý a zámky IX. 90.

uváděný r. 1636 jako primátor téže obce. Tento v domažlických pamětech nazýván jest s přídomek „z Pěšina“ a byl příbuzný se Silvány z Feldenštejna. Jiný Erazim Rudolf Markl z Pěšina, též z Horš. Týna, měl krátkou dobu v Domažlicích v majetku dvůr na dolejší předměstí, maje v manželství Dorostu, jednu z dcer Claudia Brejsama, měšťana domažlického. Byli-li oba tito mužové v nějakém příbuzenství s Petrem Pěšínem, děkanem kapituly v Mladé Boleslavi (zemřel r. 1583) a s jeho bratrem Ondřejem, děkanem a proboštem tamtéž (zemřel r. 1598), rodilými také v Horšovském Týně, nálezti jsme nemohli.¹ Jiná rodina erbovní, která měla svůj původ v měšťanstvu Horšovského Týna, byla Plachých z Třebnic. Jiří Plachý byl panským úředníkem, jsa dle domažlických pamětí r. 1575 a ještě r. 1587 hejtmanem panství tamního. R. 1567 obdržel obdarování na vladectví od cís. Maxmi-liána II. Synové jeho vychováni byli na cizích katolických akademiích, z nich starší Jan Plachý z Třebnic zastával služby u rozdílných pánů, jako z Hazmburka, Švihovských a j. Při městě Domažlicích náležely mu r. 1590 některé grunty, poněvadž měl v manželství Dorotu, dceru Jana Světeckého, osoby radní toho města, od které však r. 1600 vyhledával při konsistoři pod obojí vymoci si rozvod. Druhý syn byl Mistr Šimon Plachý z Třebnic, přední císařský města Plzně, jehož rod tam květl v XVII. stol.² S tímtež přídomek, vyskytuje se na několika místech domažlických pamětí Jan Štřela z Třebnic, erbovník, jak se podobá, v Sušici usazený. R. 1649 prodal louku a rybník nad mlýnem Havlovským, a též na jiných ještě místech se připomíná.³

Havlíkové Srnovci z Varvažova, rodina ještě dlouho v XVIII. stol. v Domažlicích usazená. R. 1578 připomínají se v městě synové Jana Havlíka, soukeníka, jenž měl chalupu s barevnou na dolejší předměstí a dům v městě a mimo ně též strýc jich Jakub Havlík, jenž měl dvůr na dolejší předměstí r. 1586. Avšak tito nijak nejsou v příbuzenské souvislosti s výše uvedenou erbovní rodinou, teprve o něco později nejen v Domažlicích, ale i v Čechách usazenou. Domažličtí členové její pocházeli od Jana Havlíka Srnovce z Varvažova, bakaláře školního, který byl ve své působnosti přijat též mezi domažlické sousedy 30. září r. 1622, později však vzal odpuštění z měšťanstva, načež maje manželku z Domažlic rodilou znova usadil se v tomto městě a přijat byl mezi měšťany 26. VIII. r. 1634. Měl dům v ulici hradské, mimo nějž r. 1638 přikoupil ještě jiný v rynku na čtvrti hradské od Jana Vokouna, tehdejšího primátora mezi domy téhož primátora a Zuzany Felixové, o něco později vedle některých gruntů dvě spáleniště, jedno na dolejší, druhé na týnském předměstí. Zasedal též v radě r. 1635 až 1637 a našli jsme jej ve velkém dílu následujících let až do r. 1648. R. 1649 jest již mrtev, když něco před tím dům svůj v ulici hradské prodal Petrovi ml. Štrakovi za 190 kop. Manželka jeho Alžběta, dcera Mistra Václava Pranejsa, někdy také správce

¹ Petr P. byl nějakou dobu děkanem ve své rodné obci.

² Kniha suesení obecních fol. 25, dopis konsistoře pod obojí v archivu městském, kniha trhová IX. 326, 459. Paprocký: Diadochus 407, kdež i erb jest popsán, arch. pam. X. 263, kopiář pivoň. 169.

³ Kniha trh. IX. 248.

školního v Domažlicích a poté konšela, dlouho jej přežila, zůstávajíc v držení zmíněného domu na náměstí a zemřela na začátku června r. 1683. Z dětí jeho Matyáš a Kateřina narození jsou za pobytu jeho mimo Domažlice, a pak Daniel, Karel Václav, Václav, Anna Marie. Z těch mimo Kateřinu, která provdána byla za Jiřího Prtáka, měšťana v městě Kdyni, připomíná se v pamětech jen Jan Matyáš a Karel. Onen měl dům na čtvrti podkostelní u Týnské brány, jež v ceně 200 zl. rýn. r. 1664 vyměnil za dům Vokounovský, ležící na čtvrti hradské v rynku vedle domu matky jeho Alžběty, přidav dědicům Vokounovským 150 zl. rýn. a něco před tím r. 1662 zakoupil dvůr na dolejších předměstí od někdejšího písaře domažlického, tehdaž úředníka v Praze, Jana Antonína Klatovského z Greifenbachu za 80 zl.¹ Zasedal mezi r. 1670—1690 v radě, při čemž zastával také po některou dobu (asi v létech 1674 až 1686) úřad radního písaře. V manželství měl Zuzanu, sestru Fridricha V. Kaplánka ze Sonnenfelsu, která zemřela v červnu r. 1683. O Václavu Karlovi jsme našli, že pojal r. 1668 za manželku Salomenu roz. Povolilovou, vdovu po Křištofovi Kaplánkovi, zmíněném majiteli mlýna na hořejším předměstí a že zasedal v radě jednak mezi staršími občany, jednak mezi radními v letech 1671—1701, při čemž v letech 1693—1694 jest primátorem a zemřel v stáří 68 let. Krátce po své značně věkem starší manželce, která zemřela dne 27. května, dne 26. června r. 1702. Ke kterému z těchto dvou rodů náleží František Havlík Srnovec z Varvažova, zemřelý r. 1699 v stáří 30 let a téhož roku úředník obecního důchodu připomínaný, nelze říci. Jinak rod ten ještě v 2. pol. XVIII. stol. se v Domažlicích objevuje.²

Karel Šultys z Felsdorfu, rodilý z Kutné Hory, jeden ze synů Jana st. Šultyse z Felsdorfu, primátora města Kutné Hory, jenž pro účastenství na stavovské vzpouře jakožto jeden z direktorů r. 1621 byl sťat. Karel dosáhnuv zpět s jinými svými bratřími část konfiskovaného jmění rodičů, odstěhoval se do Domažlic, kdež přijat byl do obce 5. IV. 1622 a pojal za manželku Ludmilu, jednu z dcer Claudia Brejsama, rodilého z Belefortu v Savojsku, však od mládí při jistém strýci svém v Domažlicích vychovaného a tu též od r. 1603 jakožto měšťana a konšela usazeného. Jiných zpráv jsme v městě o Karlovi nenalezli, než že v polovici r. 1626 zemřel, zanechav dcery Alžbětu, Polyxenu a Kateřinu. Vdova po něm opět provdaná sluje Hrochová a žila ještě r. 1671. Z dcer Kateřina provdána byla za Jana Antonína Klatovského z Greifenbachu, někdy radního písaře v Domažlicích a později při deskách zemských úředníka. Alžběta Polyxena za Jiřího Šmerfelda, měšťana domažlického a otce pozdějšího císař. rychtáře Jiřího Šmerfelda (zemřel r. 1722) a byla držitelkou domu na čtvrti rathouzské v ulici v ceně 340 z., r. 1661 koupeného. Později ovdověvši provdala se podruhé za Fridricha Slánského, měšťana domažlického. R. 1650 dne 15. října prodává nějaká Anna Šultyska z města Stříbra dědinu za Střelnici, ale něco bližšího o ní nevíme.³

¹ Kni. trh. V. 195, 303—306, kn. příj. 79, kn. trh. IX. 59, 68, 85, 96, 124, 133, 230, 398—400.

² Knihy křtěných a zemřelých v archivu děkanském.

³ Kniha příjem. 81, kn. trh. IX. 217, 238, 357, 358, 450, 452, radní knihy z r. 1626 ke dni 6. VII., rad. kniha z r. 1672 ke dni 15. VII. a r. 1673 ke dni 14. XII., listiny v archivu města.

Jan Antonín Klatovský z Greifenbachu při r. 1647 jest mladším písařem městským, dne 21. IV. 1649 byl přijat do svazku obce. Téhož dne a roku zakoupil sobě dům na čtvrti hradské za 265 zl. od Jana Jiřího Berana, jenž kdysi náležel Adamovi Jarošíkovi z Domažlic, bezpochyby do Prahy odstěhovanému a jehož dcera Ludmila Mermonová z Schönberku, roz. Jarošíková v Praze, měla na něm k pohledávání 150 zl. Zůstal písařem do r. 1653, a 31. X. t. r. jest již kancelistou při appellacích v Praze, v kteréž službě od města nechťe se trhnouti žádal, aby „obtížnostem měšťanským a jdoucím kontribucím poddán býti nemusil, jako jiní cisařští úředníci v městech Pražských.“ R. 1657 užívá již dle městských pamětí titulu „z Greifenbachu.“ V následujícím roce 1658 dne 24. XII. zakoupil si za 54 zl. dvůr Brejsonovský na dolejší předměstí od tety své manželky Doroty, manželky Erazima Rudolfa Markle z Pěšimi, měšťana v Horšov. Týně, jenž na tuto po otci jejím Claudiovi Brejsonovi připadl. Mimo to koupil ještě některé pozemky. Avšak již r. 1659 dne 3. I. ještě nedoplačený dům odprodal Danieli Stejspalovi za 240 zl., vymínil si v něm byt a stáje pro koně, když by, maje při Domažlicích hospodářství, do města přijel. Avšak již r. 1662 dne 2. VI. prodal i dvůr s příslušenstvím Matyášovi Havlíkovi Srnovci z Varvažova za 80 zl. Do které doby jiné grunty podržel při městě, neznámo. Nějaký grunt daroval kostelu sv. Antonína. Avšak Domažličtí ve svých potřebách nejvíce k němu se utíkali, majíce jej za svého zástupce v Praze za určitý plat. V manželství měl Kateřinu, dceru Karla Šultyse z Felsdorfu, jak se podobá, ovdovělou po Janu Camillovi, někdy správci školním a později měšťanu v Domažlicích, z kteréhožto manželství v Domažlicích připomíná se jediný syn Karel. Ještě r. 1684 jest zmínka o něm v knihách městských.¹

Václav Stanislav Hratský z Bedrštorfu byl přijat dne 5. I. 1638 mezi měšťany na základě zachovacího listu Starého města pražského a na přímluvu nejvyššího purkrabí. Avšak již téhož roku dne 13. X. ke své žádosti byl z domažlického měšťanství propuštěn a list jemu vrácen.²

Kainitz z Precu. R. 1644 dne 26. září koupil „urozený pán Andreas Kenitz jinak z Preczu, leutnant, se svou manželkou Salomenou Vostračinskou,“ tuzším z měšťanské rodiny v Horšovském Týně, kdež tohoto jména radní osoby se vyskytují, dům Čípkovský na čtvrti podkostelní mezi domem paní Kateřiny Hozové z Hartenfelsu a domem farním za 525 kop gr. míš. Týž byl rodilý Rakušan a přijat byl do obce dne 26. IX. 1644, kdy řečená koupě byla učiněna. R. 1647 koupil dvůr Vokounovský na Týnském předměstí za 300 kop.³ R. 1649 byl již mezi radními. I v pozdějších dobách rodina tato náleží mezi nejpřednější v městě.

Jan Valerián Neuman z Pucholce, výtečný právník a měšťan Starého města pražského, byl syn měšťana domažlického Jana Neumana, jinak zva-

¹ Manuál Ant. Klatov., kn. příjem. 86, kn. trh. 182—184, 319—320, 322, 329—330, 398, 450—452, kniha radní z r. 1670 ku dni 1. IX.

² Kniha příj. 173.

³ Kniha trhov. IX. 126, 184, kniha příjemná 4.

ného Votovského. Poprvé našli jsme jej mezi těmi sousedy 23. VIII. 1634, kteří nemajíce v bytě vojáků, jistý plat za ně dluhovali. Mimo Jana Valeriána a dceru Anežku starší jeho děti, uvádějí se s manželkou jeho Alžbětou dva synové, Mikuláš a Daniel a dcera Markéta, kteří byli v Domažlicích rození, o kterýchž však v městských knihách nic dalšího jsme se nedověděli. V radě našli jsme jej v letech 1653—1660 a později v letech 1667—1672, ač není vyloučeno, že tam zasedal i v jiných letech. R. 1646 měl na čtvrti podkostelní vedle fary dům a dvůr na dolejším předměstí nad sv. studnicí, za obležení města spálený. K tomu r. 1653 přikoupil ještě jiný dům vedle svého v téže čtvrti za 35 zl. Jeho starší syn Jan Valerián koupil r. 1653 spáleniště, ovčín a díl stodoly při městě na dolejším předměstí od Fridricha Beránka z řádu Jezuitů, na téhož po otci jeho Danieli st. Beránkovi z Lumenštejna připadlé, což přidal svým rodičům k doživotnímu užívání. Podobně dědinu za střelnici za 31 kop gr. od Václava Ferdinanda Lounského zakoupenou. Týmž i manželka jeho Anna Alžběta Neumanová, rozená Čejkovna z Olbramovic, postoupila r. 1660 jednu dědinu jí v dluhu soudem připadlou. Jan Neuman, měšťan domažlický, zemřel někdy po r. 1672. R. 1674 dne 12. února pak Jan Valerián zřekl se svého podílu při Domažlicích ve prospěch své matky Alžběty a jiných příbuzných. Byl výtečným právníkem a obhájcem slaveným, v kterémž oboru ještě více vynikl jeho syn Václav, kterýž též od října r. 1706 do počátku prosince r. 1708 byl účasten komisí v Domažlicích, jež za války o dědictví španělské a obsazení Bavor císařským vojskem hranice země České a Bavor přehlížela a znovu upravovala.¹ Svakem Jana Valeriána byl v Domažlicích Jan Jeroným Gelast z Drastova, nazývaný několikrát v městských knihách, ač nevíme určitě, byl-li erbovní osobou. Týž měšťan domažlický měl za manželku Anežku Neumanovou, sestru Jana Valeriána Neumana. Otec jeho byl Jeroným Smíšek neboli Gelastus Berounský, jenž jako bakalář přišel za správce školy do Domažlic. Před tím studoval na pražské universitě, kdež se jmenuje šafářem koleje Karla IV., načež r. 1604 od rektora koleje pražské, na žádost rady domažlické poslán byl na školu do Domažlic za kolegu, když na téže škole Jan Jalovecius Jaroměřský byl povýšen na předního správce. Při škole domažlické zůstal do r. 1607. Toho roku maje dům na čtvrti rathouzské a dvůr na týnském předměstí, přijat byl do obce. R. 1617 a následujících je v radě až do r. 1624, při čemž r. 1622 byl primátorem. Avšak r. 1626 jest mezi zběhlými od města, ku kterémužto se nevracel, ač povoláván jest neustále k účtování z piv obecních, a aby vybral, co kde v té věci jest povinován. I povydání patentů o přijetí takových zběhlých zpět do obce, přece tvrdošíjně do obce se nevracel a zdržoval se tvrdošíjně s jinými na předměstí, odkudž teprve později se vrátil do města. Avšak od svého náboženství lehkou neupustil, takže r. 1641 z té příčiny s jinými emigranty nekatolickými vězením trestán býti musil. „Církevní vyučování“ jich ve vězení, jež svěřeno bylo s děkanem domažlickým superioru klatovské koleje jezuitské Ondřeji

¹ Též r. 1722 o nových sporech o lesy mezi korunou českou a správou bavorskou v Amberku vzniklých měli Domažličtí, dle nařízení krajského, listiny a vše jiné té věci se týkající jemu obeslati a jemu o poučení psáti.

Stredoniusovi, nevedlo k žádnému cíli, „poněvadž patrně samou urputilost a tvrdošijnost z rozpalování Hieronyma Gelasta pocházející při těch emigrantech našli a od vyučování katolického srdce a mysl jich odvrácenou znamenali.“ Manželka jeho Marie žila ještě r. 1668. Syn jejich, mimo Daniele, o kterém nic nevíme, byl Jan Jeroným Gelast, jenž snad pomocí svého svaka si vymohl přídomek po pojmenování obce domažlické v starodávné době. Jest pod tímto jménem poznamenán pouze v registrech velikého kostela, kam daroval dva bohaté reliquiáře a zlatý řetízek. V letech 1669—1670 byl dílem městským rychtářem, dílem obecním starším, při čemž jmenuje se též úředníkem dvorským při obecním hospodářství. Ač se připomíná jeho syn Jan Antonín, v následující době s rodem tím v městě se neshledáváme.¹

Volf Vilém Laminger z Albenreuthu přišel r. 1621 v držení chodovského zámku s Chody, odňatými Domažlicům a něco později též statku rožmberského, jenž přináležel k šosu městskému. Nazván jest též statek po Mikuláši Novaském, bakaláři a správci školy domažlické, jenž pocházejí ze slovenského Ružomberoku, po svém rodišti jméno podle tehdejšího obyčeje obdržel. Přijat byl za měšťana r. 1585, kterýž nabyl velkého jmění, pojav v manželství Anežku, bohatou vdovu po Janu Tonebedru Nydrantu, jinak Hanzlu, kramáři, zemřelém r. 1585, kterýž jí odkázal dům s příslušenstvím, dva krámy a mnohé grunty, z čehož měla synu jeho z prvního manželství Gabrielovi 400 kop gr. míš. a některé grunty dáti.² Od r. 1588 zasedá Mikuláš nepřetržitě v radě a po bitvě na Bílé hoře odešel do Falce, kdež zemřel. Jméno po něm zbylé ujala dvorská komora jakožto na císaře pro jeho provinění připadlé, aneb spíše odběžné. Tato podrževši z něho kapitál 4.000 kop gr. za obcí domažlickou se nalézající a téže později odpuštěný, nemovitý statek udělila r. 1621 jistému Josefu Rysovi, poté r. 1623 jej předala Volfovi Vilémovi Lamingerovi. R. 1618 přispívalo se z něho k berni šosovní 105 hř. 3 peníze neboli 5 kop 15 gr. 5 den. a pozůstával z domu vedle radnice (nyní č. 51), který prý „při vzdání města od prachu spolu s rathauzem rozházený a ruinovaný jest“, ze dvou dvorů na Bezděkově a na týnském předměstí blíže hřbitova sv. Jana, obležením města ve spálenišťě, kamení a rum proměněných. Mimo to náleželo k němu 54 strichů polí a luk pod 7 vozů. Ač celý tento majetek náležel pod šos městský, po celých 6 let pan Laminger nižádného platu městu nedával, z čehož bylo se městu obávati, aby uprostřed něho nevznikla svobodná država a to dosti rozsáhlá. Domažličtí již r. 1626 jali se domáhati tohoto statku, načež celá věc jest přenesena z Prahy do

¹ Dopis rektora Martina Bacháčka z Nauměřic ku radě domažlické r. 1604 v archivu města. Časopis Čes. Musea, roč. X. str. 625, kn. trhová IX. 136, 146, 153, 186, 253, 275, 300, 323, 406, kniha příjem. fol. 79, kn. kšaftů z r. 1568, fol. 243 a 253, kn. snes. obec. fol. 3, 173, zbytek knihy radní z r. 1626, list superiora jezuitské kol. v archivu městském, kniha radní 1667—1671, lib. mem. conv. tust. major str. 230, lib. mem. conv. tust. minor str. 71—72, registra vel. kostela z roku 1676, fol. 436.

² Kn. příj. 78, 95, 121. V knize té se čte: »z Rosenbergku in Panonia«, avšak r. 1605 a 1612 usadili se zde za ním přišlí jeho krevní přátelé Jan Husařík a Pavel Drahorád, oba z Rožmberku. Při posledním jest udáno »v kraji Liptovském v Uhřích«. Domažlická kniha v Museu král. čes., fol. 93—94, kniha kšaftů z r. 1568, fol. 114—115.

Vídně.¹ K žádosti obou stran k České komoře a na zprávu její do Vídně zasloupanou vydána jest císařská resoluce ve Vidni 23. XI. 1629, dle níž navrácen byl celý zmíněný dům rožmberský s příslušenstvím městu, nikoli však jakožto vlastnictví neboli zboží zpupné, nýbrž týž, či užítky z něho, reversem od města vydaným měly připadnouti od *pias causas* neboli k záduší. Při tom měl pan Lamingen šestiletý plat zadrželý k městu odvésti a jinak za kolikaleté užívání s obcí se porovnat. Zato bylo též Domažlickým uloženo, aby se s ním porovnali v příčině náhrady za náklad na opravy a nové stavby, „ač prý *tamquam in alieno solo aedificanti* v týchž místech *de rigore* něco vynahražovati nic nesluší.“ Za vrácený statek na svůj plat zadrželý za práci při *appellacích* měl jinde náhradu dostati. Některý den později dne 10. XII. ratifikací císařskou i kapitál rožmberský 4.000 kop gr. míš. vedle jiných peněz, též za obcí zůstávajících, této jest ponechán. Insinuací komory na zmíněnou císařskou resoluci odevzdána byla městu dne 4. II. 1630, když téhož dne obec vydala od sebe vyžadovaný revers v příčině vrácení statku pouze k záduší. Pan z Lamingenů počítal sobě 50 kop gr. náhrady, ač prý pouze stodolu při dvoře na týnském předměstí vystavěl. Mimo to dle svého jednostranného výkladu císařské resoluce vzpouzel se vydati role a luka, jakoby se táž resoluce týkala jen domu a příslušenství k němu, totiž nádobí a vůbec věcí, co hřebem jest přibito. Obě strany vznesly opět vše na Českou komoru, na jejíž dobrozdání ze dne 27. IX. 1630 do Vídně zasloupané vydána jest druhá císařská resoluce ze dne 19. X., dle kteréž po nabídce pana z Lamingenů místo 50 kop město tomuto pánovi mělo ponechati úrodu z týchž gruntů toho roku a propůjčiti dvě neb tři neděle času na její odklizení. Již dříve, r. 1629, učiněno bylo též narovnání o jich dluh panu Volfovi Vilémovi z Lamingenů od obce povinný, že snížen byl ze 400 zl. na 300 zl. a zadrželé úroky byly odpuštěny. Dům byl později r. 1661 od městské rady s povolením konsistoře dle dopisu Lukáše Vojtěcha Birdelia, arciděkana horšovskotýnského a vikáře ze dne 26. IV. 1661, prodán Danieli Kralovickému, dříve písaři městskému za 300 zl. k záduší obrácených. Stalo se to bezpochyby pro spory o to s tehdejší děkanem Janem Václavem Regerem z Regerů a na jeho naléhání, jakoby obec vedle jiných věcí zádušních i dům tento spravujíc s ostatním městským hospodářstvím užítky z něho jinam, než kam císařským ustanovením přináleželo, obracela.²

Hasové z Hartenfelsu pocházeli z města Recu ve Falci horní. Na stížnost české koruny o zbraňování domažlickým formánům cesty od Týna Horšovského ku Klenčí, pravi tito ve své odpovědi r. 1618, že „příčinou toho jest Linhart Hos, pošta a mýtný v Klenčí, a že tak činí pro svůj zisk maje v Klenčí dům hostinský, že jest Němec a ve Falci svůj statek má a užívaje s krajany svými jak formany tak jinými obchodníky různých handlův, jim nové cesty po své vůli vykazuje na Kleneč jim jezdití přikazuje a tudy staré výsadní silnice rušiti usiluje.“ Zdá se, že od delší doby v uvedené tehdejší ještě cho-

¹ Kniha kšaftů z r. 1568, fol. 76, pozůstatky knihy radní z r. 1626, kniha trhová IX. 109; Bílek: Dějiny konfiskací. str. 1060, udává 4 dvory.

² Liber Vakianus 89—93, 96, 177, 185—186, kniha trhová IX. 361—2, listiny v archivu měst.

dovské vesnici byl usazen, neboť r. 1584 ujal se mlýna u sv. Jiří blíže města Ronšperka dle ujednání mezi věřiteli dosavadního držitele a se svolením pivoňského kláštera jakožto vrchnosti.¹ Rozličnými potřebami nucena, také obec domažlická několikrát se u něho dlužila, takže od r. 1606 až 1629 dlužný obnos vyrostl na 1129 zl. a později do r. 1640 nesplácením úrokův a novou půjčkou ku splacení výpalného Švédům pod Banerem do Čech vpadnuvším, zvýšila se suma dlužná o 672 zl. a 3.200 zl., proti kterémuž poslednímu dluhu zastavila mu obec dva největší rybníky, smolovský a kramolínský. Povýšení do stavu šlechtického dostalo se od císaře Ferdinanda II. buď jemu neb nejspíše jeho synu Janu Jeronýmu Hosovi.² Tento syn přijat jest na základě zachovacího listu z města Recu ve Falci dne 19. V. 1623 za spolususeda v Domažlicích, kdež měl se svou manželkou Kateřinou dům na čtvrti podkostelní nedaleko fary a dvůr na týnském předměstí s některými pozemky.³ Již brzo po té r. 1625 podařilo se mu za tehdejších poměrů v městě i přes cizí původ svůj, více snad vůlí tehdejších vládnoucích než přáním obyvatelstva dostat se k úřadu primátorskému. Jako v cizinci dle původu mohla v něm tehdejší vláda míti při tomto úřadě v tak na rub obrácené době spolehlivou osobu i jinak povoláný nástroj v úsilovné, nicméně však posud i něco později pozvolna jen nepatrně pokračující v městě reformaci katolické. Avšak v této své snaze i v jiných věcech uhodil na velký odpor jak městské rady, tak i obyvatelstva, takže někteří neupřímní s ním v povinnosti zůstávající svých povinností, jak by na ně náleželo nezastávali, nýbrž z gleichu svého vystupujíc po častém napomenutí od předsevzetí svého upustiti nechtěli a k němu tudy nemalé zášti vzali. Obzvláště ti na něho „velikou nelibost vzali“, které napomínal, aby v dobrém řádu a poslušnosti zůstávali, obecních věcí více než náleží sobě nepřivlastňovali a nebrali a zvláště, aby ku víře katolické přistoupili.⁴ Později vstoupil k vojsku, načež vystoupiv ze služby vojenské, byl některou dobu v Domažlicích, načež zastával bezpochyby krátce za sebou služby u některých pánů okolních, hlavně u Kratze ze Šarfenštejna v Koutě. Na svůj rytířský stav byl nemálo domýšlivý, ve sporech s obcí r. 1626 i v následujících o vzájemné peněžité pohledávky, účty a jiné příčiny vzpíral se podrobiti právu městskému a když proto v trestání měl býti dán na věž, odpovídal, že má od komory patenty pro sebe, že nemá žádnému v poslušnosti státi, než má-li kdo co proti němu, aby ho vinili před Jejich Milostmi na komoře. Podvolil se konečně na přísný rozkaz podkomořského úřadu, že má „pokudž by přece nechtěl úřadu poslechnouti, k němu jako k odbojníku, který hrdlo ztratil, podle práva přikročeno býti“. I když se městská rada z jednání svého proti němu u úřadu podkomořského zodpovídati musela, přece se odvážila jej v nových sporech r. 1629 „z měšťanství vymazati“, a takový po-

¹ Kniha snes. obec. 265, kopiář pivoň. konventu.

² Kn. snes. obec. fol. 154 a ve fasciklu listin, Liber Vak. 30—34, 176.

³ Kniha příj. 84, kniha trhov. IX. 22 a 90.

⁴ Listina v archivu městském. V knize snes. obec. ve fasciklu listin. Naproti tomu dne 23. IX. 1626 páni radní před sesí rozmlouvali si o výroku nějakého vojína, že dřívější pan primas Jan Jeronym Hos na něm žádal, aby obci 3.000 zl. někde objednal, že »z těch peněz má koláče sobě darovaného za 500 zl. míti« a že proti tomu chce mu obec zdejší se vším i s dědinami se zapsati. (Pozůstatky knihy radní z r. 1626.)

směch jemu způsobiti.¹ Po pilném dopisování v r. 1629 a 1630 zůstal při městě. Někdy v r. 1630 vstoupil do služeb Volfa Viléma Lamingera, jako nejvyšší hejtman veškerého panství lamingenovského ve sv. Kříži, Bělé a nad Chody. Jsa tímto úředníkem, koupil dne 1. II. 1635 od Zikmunda Chlumčanského z Přestavlk, bydlícího v Mutěnině, Rejkovice, dvůr pivoňskému klášteru náležející a blíže Draženova položený za 1.100 kop míš. v dědičné držení s jistými povinnostmi ku zmíněnému klášteru, maje 300 kop hned závdavkem buď odvésti, neb splatiti, ostatní sumu po 100 kopách skládati při klášterských knihách po největší části k ruce dřívějších držitelů dvora pánů z Vidršperka na Mutěnině, kteříž z povinné sobě sumy 300 kop vybrali, zbytek její za klášterem na Pivoni zanechali, dílem též domažlickému klášteru věnovali. Mimo to v roce 1637 se připomíná spolumajitelem Mělnic, vsí a statku v severním okolí domažlickém.² Dvůr byl v držení jeho až do r. 1646, ač přes mnohé napominání neplatil klášteru ani povinných ročních peněz ani ostatních poplatkův. Když pak toho roku, vzav všechna mobilia do svého domu v Domažlicích, nechal dvůr zavřený státi, tu 16. VII. tehdejší pivoňský převor P. Mikuláš Speranzatti a S. Angello v přítomnosti svědků skrze prokurátora horšovskotýnského dal se uvésti opět do dvora. Splacené lhůty klášteru po povinné srážce odprodal Has Janu Jakubu Vidršperkarovi z Vidršperku a na Mutěnině za 110 dukátů.³ Kdy zemřel, z knih městských určitě nevysvítá, snad okolo roku 1648. Se vdovou jeho i se synem Janem Jindřichem, jenž po otci svém při Domažlicích celé jmění přijal měla městská rada rovněž dlouhé spory, poněvadž chtěli pro svůj stav rytířský též jistých osvobození od městských povinností užívati. Týž připomíná se ještě r. 1698 a 1699, prodav jménem svých dvou synů, kteréž měl s manželkou svou Kordulou, dcerou někdy přimátora Pavla Felixe ze Streittenau, jistou dědinu při městě, jim strýcem jich Janem Protivou Zhorským ze Zhoře odkázanou.⁴ O jeho rodu podrobnějších zpráv jsme nenalezli, než že jeden syn Jana Jindřicha Hasa jménem Zikmund byl při císařské armádě „tak, aby dle svého stavu něco zkusiti mohl“ a že pro případ své smrti jistý odkaz klášteru a velkému kostelu v Domažlicích učinil dne 8. III. 1708, kterýž také r. 1714 ve skutek byl uveden. Druhý syn Jan Šebestián uvádí se r. 1704—1712 dílem úroče nějaké zádušní peníze po smrti své báby Anny Kateřiny Felixové, dílem rozprodávaje v r. 1706—1711 některé pozemky při městě.⁵ Dluhy za obcí domažlickou zůstávající náležely Janu Adamovi Hasovi z Hartenfelsu, nejisto, zda synu neb bratru Jana Jeronýma Hasa. Týž roku 1648 okolo 6. dubna byl zabit od Švédů, kteří od lesního Mnichova průsmekem na Klenčí vpadli, kudy pak také něco málo později hlavní voj švédský pod Königsmarkem do země české vtáhl. Manželka jeho Eva Kateřina, rozena ze Seckendorfu, provdávši se po smrti jeho z české země do ciziny, slula Ittermanová a r. 1653 vymáhala na Domažlicích zaplacení dlužných úroků na

1 Pozůstatky knihy radní z r. 1626 a listina v měst. archivu.

2 Liber mem. conv. tust. major 408—409, 312, Sedláček: Hradý a zámky IX.

3 Liber mem. conv. tust. 412—413, 416—418, starý urbář domažl. kláštera 193 (v arch. klášt.).

4 Kniha radní k r. 1695.

5 Lib. mem. conv. tust. major 275, registra kostela u Svatých 174, kniha trhová IX., fol. 156, 214, 245, 253, 273.

místě své dcery z prvního manželství Marie Markéty, na kterouž později, když se provdala tato za Jana Fridricha Širtingera ze Širtingů veškeré dříve již uvedené dluhy za obci domažlickou a užívání, místo úroků, smolovského a kramolínského rybníka přešlo, v kteréž příčině v r. 1667—1672 častá jednání s radou byla vedena.¹

Felixové ze Streittenau. R. 1594 přijat byl do domažlické obce Jan Felix na základě zachovacího a výhostného listu, vydaného témuž od Bohuslava Vartovského z Vartu a na Vražkově. Následujícího roku 1596 koupil si dům v Domažlicích za 100 kop míš. R. 1613 mimo to zastává v Domažlicích úřad radního písaře Joachim Felix Stříbrský. Týž byl před tím od sv. Jiří r. 1609 školy domažlické předním správcem. Nevíme, zdaž a v jakém poměru k sobě byly tyto osoby a Pavel Felix zvaný též Stříbrský neboli Misenus, jenž jsa též „řemesla písařského“, přijat byl za souseda do obce 8. XI. 1617 a ještě r. 1621 při témže úřadě se nalézal.² Pisemné památky při městě z první polovice 30leté války nás poskrovnu došly, vzavše jednak zlomyslnosti, jednak nehodami žalostnou zkázu. Z knih městských od r. 1590 až do r. 1635 ani jedna se nezachovala. Rodina Felixů v Domažlicích po dlouhou dobu mezi předními měšťany usazená a posud, ač v chudobě žijící, pochází od zmíněného Pavla Felixe. Týž r. 1630 koupil od Jana Vokouna, měšťana, zbořený dům na čtvrti hradské mezi domy Štolcarovým a Pavla Lociky, vedle toho měl dvůr na hořejším předměstí.³ Bezpochyby již r. 1623 a následujících zasedal v radě a povýšen okolo r. 1630 na primasa a jako takový 30. IV. 1634 zemřel. Pobádaje lid při požáru vzniklém 15. IV. toho roku, aby bránil radnice, byl od vojáků několika ranami pobodán a v několika dnech zemřel. Manželka jeho Zuzana dala mu desku postaviti na hrobě jeho u Svatých s přiměřeným o žalostné nehodě nápisem.⁴ Syn jeho Pavel Felix, jenž se počal psáti „ze Streitenau“, byl sladovníkem a uveden jest r. 1649 mezi staršími. Toho roku městská rada nemálo se do něho stěžovala, „že vždycky na všelijakých pracích obecních odporný byl a ve věcech k obci patřících pracovati nechce, pročez a časté výmluvy jeho až i vězením trestán býti musí“. Přece však již r. 1653 nalézá se mezi konšely a když v první polovici r. 1657 několikaletý primas Jan Jiří Arnošt Beran povýšen byl na císařského rychtáře, zvolen jest Pavel Felix na jeho místo primátorem, kterýž úřad zastával až do r. 1666, ale vykonával tento úřad poznovu v letech 1668—1673. R. 1667 byl předním cechů sladovníckého, byl o město velice zasloužilý a jmenovitě spravedlnost obce a právo její statečně hájil. Mimo to byl též výběřčím pomezniho cla. V manželství měl Annu Kateřinu, dceru Martina Hybnera, pocházejícího z Tachova a Kateřiny rozené Kantorovic z Hořiměřic, později Zhorské ze Zhoře. Po smrti své tchýně ujal Pavel Felix jménem své manželky r. 1662 dům, jí po matce zůstavený a ležící ve čtvrti klášterské, ležící mezi domy Šebestiána Prtáka a Ludmily Těšínské, v sumě 600 zl., vyplativ

¹ Manuál P. Ant. Klatovského, Liber Vakiánus 34 a násl. listiny v archivu města.

² Kn. příj. 74, 120, listina archivu městského, lib. mem. conv. tust. pag. 55.

³ Kn. trhová IX. 12 a příložený list starší při fol. 446, kniha kšaftů z r. 1568, fol. 269.

⁴ Kámen na hřbitově s čitelným dosud nápisem dal P. Karel Hájek, arciděkan domažlický, očistiti a do kostela u Svatých zasaditi. Kresl: Posel od Čerchova roč. VI. č. 28.

dluhy a odkazy, jakož i podíl přináležející z něho švagru jeho Janu Protivě Zhorském ze Zhoře.¹ 11. VIII. 1664 koupil ještě mlýn od Matouše Zajíce značně zadlužený se stodolou a zahradou, ležící na hořejším předměstí mezi mlýny tehdejších držitelů, totiž konventu Augustiniánů a Křištofa Kaplána, za 400 zl. rýn.² Synové jeho mimo Zikmunda Laurentia, Jan Pavel a Jindřich František, zasedali v radě a Jindřich František byl na konci XVII. a začátku XVIII. stol. písařem radním.³

Zhorští ze Zhoře. Rodina tato byla jen na krátko do Domažlic uvedena, jsouc. jak se podobá, rytířská. Stalo se to někdy před r. 1632, v kterémžto roce Kateřina Zhorská byla upomínána od Protivy Černina z Chudenic a na Hostouni ze 100 zl. povinných jednomu z jeho poddaných. Rozená byla Kantorovic z Hořiměřic, měšťanka domažlická a ovdověla po Martinu Hybnerovi z Tachova, přišlého do Domažlic r. 1629. Druhý manžel její Jan Jakub Zhorský ze Zhoře, měšťan domažlický, dne 18. XI. r. 1633 stěžuje si do ubytování přílišného počtu vojska v domě svém, kdež po celý týden již choval hejtmana s desíti soldáty a všemi potřebami je opatřovati musil. Dle toho usadil se v Domažlicích mezi r. 1629—1632. Dcera její po prvním manželu byla provdána za Pavla Felixe ze Streittenau, měšťana a později primasa domažlického po množství let. Syn Jana Jakuba Zhorského připomíná se jediný Jan Protiva Zhorský nar. 8. IX. 1633. Vychován a vzdělán byl v jezuitské koleji sv. Václava v Starém městě pražském, odkudž r. 1649 a ještě r. 1653 upomínky nějakého restu za vychování a stravu přicházely na poručníka a strýce jeho Jana Kantorovic z Hořiměřic a dosáhl po skončených studiích i hodnosti magistra svobodných umění a filosofie. Ač matka jeho již okolo r. 1650 zemřela krátce po svém manželu, přece pro nedospělost syna jejího Jana Protivy r. 1662 dne 25. dubna svakové dohodli se o dům náležející kdysi paní Kateřině Zhorské a ležící na čtvrti klášterské na rynku, že Pavel Felix, tehdáž primátor, se svou manželkou jej ujal v 600 zl. rýn., z kteréž sumy po vyplnění rozličných odkazů jako ke chrámu, špitálu, Marušce děvečce poddané, měl pan Protiva polovici obdržeti. Roku 1667 byl ve sporu po některou dobu s obcí o 100 dukátů a nějaké stříbro, jež si obec od rodiny na zaplacení königsmarkovské kauce vypůjčila, při čemž pro nešetrné dopisy k městské radě několikrát musil býti napomínán, až r. 1669 dne 1. IV. jisté narovnání bylo učiněno s magistrátem. Měl dům vlastní na čtvrti hradské a chalupu na Bělohradě r. 1670 koupenou. Později zasedl též mezi konšely, při čemž jednak jako úředník nad důchodem městským, jednak po některá léta ve správě záduší domažlického mnohé služby městu učinil a na město pamatoval i po své smrti značnými odkazy ke kostelu i klášteru a j. Zemřel r. 1694 dne 27. II. ve stáří 72 let bez pctomků a pochován byl v kostele klášterním blíže oltáře sv. Šebestiána.⁴

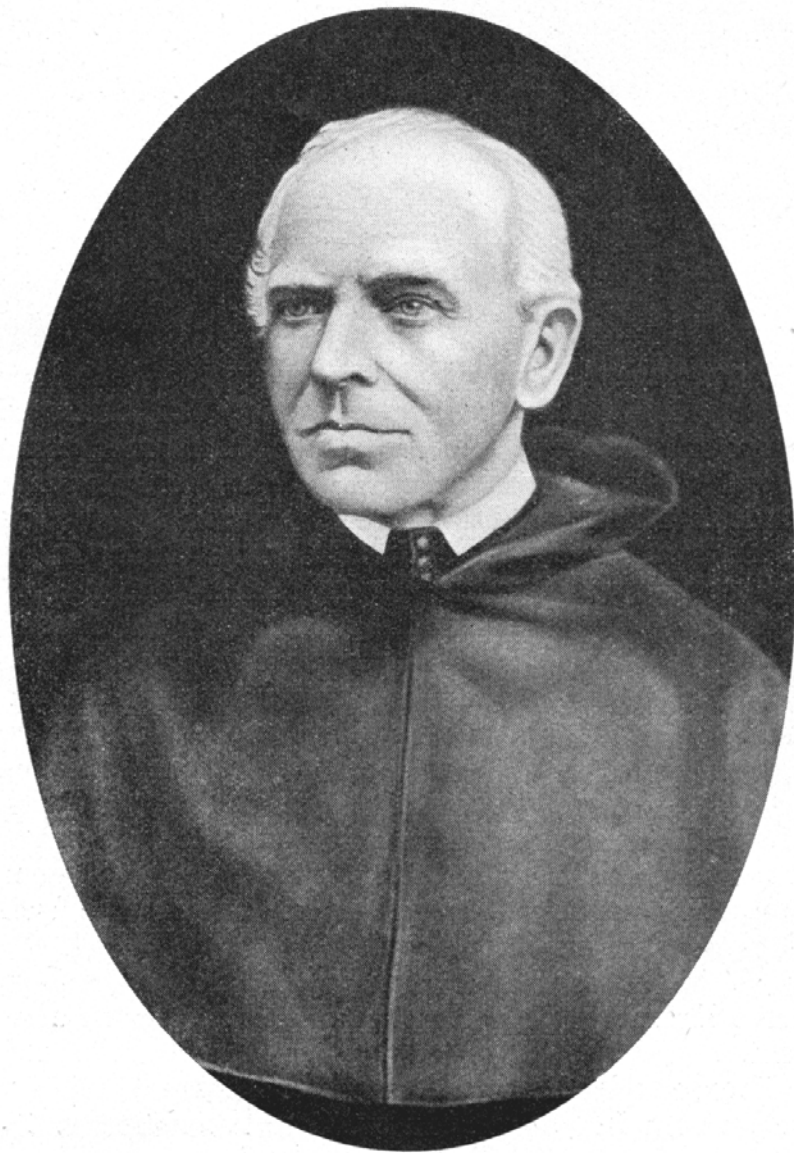
¹ Kniha trhová IX., str. 394.

² Kniha trhová IX., str. 438.

³ Manuál Felixů z r. 1695, knihy trhové IX. a X.

⁴ Knihy křtěných a zemřelých v archivu arciděkanském, listinu v archivu městském, knihy radní k roku 1667—1668, kniha kšaftů z roku 1568, fal. 287, kniha trhová IX. 394, lib. mem. conv. tust. major 280, kn. záduší vel. kostela 451 a 469.

P. Vojtěch Karel Kramer,
převor kláštera řádu sv. Otce Augustina, biskupský notář, ředitel škol
a čestný občan města Domažlic, * 27. září 1805 v Praze,
† 24. května 1878 v Domažlicích.

Baar, Faster, Kramer.

Když r. 1835 poslán byl P. provinciálem augustiánského řádu v Praze do Domažlic třicetiletý P. Vojtěch Kramer jako nový ředitel domažlické hlavní školy, byla to pro město „trefa“. Schuldirektor P. Kramer věnoval se svému úřadu s horlivostí a láskou opravdu neobyčejnou, že bylo naň ještě dlouho po jeho smrti vděčnými žáky a žačkami s dojemnou úctou vzpomínáno jako na vzorného pedagoga. Když Pestalozzi razil svoje hodnocení učitelova působení, měl na mysli vychovatele rázu Kramerova, napsal-li: „Co dodává cenu práci, není pouze věnovaná doba, vědomosti a dovednosti, nýbrž věnovaná jí láska.“ U P. Kramera byly splněny všechny právě uvedené podmínky a proto žil v nejkrásnějších vzpomínkách všech svých odchovanců. Když už Kramerových žáků a žaček bylo mezi námi na mále, vyšla Baarova trilogie „Paní komisarka“ a P. Schuldirektor Vojtěch Kramer dostal se též do literatury a stal se skoro osobou historickou. Ale tu je třeba dáti pozor na to, v čem se umělecké zpracování Baarovo nepřidrží pravdy historické, což nebylo pro spisovatele románu nutnou podmínkou a nemůže mu býti ve zlé vytýkáno; čtenář musí si býti vědom, že v románu „báseň“ a „pravda“ jsou pojmy, jichž obsah nemusí se krýti.

Když však se již Kramer stal zásluhou Baarovou osobou historickou, chci uvést něco o Kramerovi, co odpovídá plně skutečnosti, neozdobené uměleckým rouchem.

P. Vojtěch Kramer narodil se v Praze dne 27. října 1805; tam také studoval a stal se knězem řeholním řádu sv. Otce Augustina r. 1830. Hned mu bylo svěřeno působení učitelské; byl po pět let katechetou veřejné klášterní školy u sv. Tomáše v Praze na Malé Straně. Jako katecheta navštěvoval přednášky pro čekatele učitelské, aby po ukončení kursu dle nařízení svého představeného P. Provinciála odebral se jako zkoušený ředitel na trojtřídní, tehdy německou hlavní školu v Domažlicích. V tomto postavení potvrzen byl dekretem vysokého gubernia království Českého ze 16. října 1835 čís. 45580 a 24. listopadu t. r. byl vzat na přísahu.

V té době byl u nás děkanem a vikářem P. Jan Faster, jenž také zásluhou Baarovou ve zminěné trilogii byl zvěčněn a spolu uvedeno tam posouzení poměru mezi ředitelem školy a vikářem. A právě tento poměr chceme zde vyličit dle skutečnosti. Baar ve II. díle své trilogie na str. 268 píše:

... V Domažlicích měli v té době veškeré školy v rukou členové řádu sv.

Augustina v čele s převorem páterem Vojtěchem Kramerem, kterého poznala paní Božena hned, jak po svém příjezdu do Domažlic vedla své dva synky do školy s německým slabikářem... . Domažlický klášter měl na hořejším předměstí svůj selský dvůr, v něm plno dobytka a drůbeže, patřilo k němu mnoho polí a luk, v tom se děkanství s klášterem měřit nemohlo, a proto vládlo určité napětí mezi každým převorem a děkanem...

A zde jsme u předmětu své práce. Mezi ředitelem Kramerem a vikářem Fastrem bylo napětí zcela jinak zaviněné než nerovným rozdělením majetku klášterního a děkanského. Bylo to napětí, vlastně konflikt mezi ředitelem školy a vikářem, jenž si chtěl osvojit *via facti* moc nad školou hlavní v té míře, jak ji měl nad školami triviálními a která mu dle školního řádu ne náležela a ředitel Kramer, kněz, postavil se mu na odpor a hájil ředitelská práva proti knězi vikáři a to s odhodlaností, která zasluhuje ocenění.

Faster podnikl útok na hlavní školu třikrát: r. 1836, 1840 a 1843. Poslední útok měl skončit dle Fastrova přání vítězně a poněvadž hlavní překážku svých snah viděl Faster v účtě bezmezné, které Kramer požíval ve sboru učitelském i v občanstvu, umínil si, že odstraní s cesty P. Kramera. Vrhł naň nejtěžší obvinění aby docílil potvrzení jeho suspense, kterou naň z moci svého úřadu vikariátního uvalil „*ab ara et officio*“, že mu zakázal okamžitě sloužiti mše, vyučovati náboženství a řídit školu. Doufal, že konsistoř více uvěří jemu, vikáři, než knězi řediteli a tohoto ani k výsledku nepřipustí. Zde však svůj vliv přecenil; P. Kramerovi ztrpčil sice několik měsíců jeho života, ale konsistoř přece napřed ředitele vyslechla a pak teprve soudila, soudila dle pravdy a P. Kramer zvítězil.

Ovšem zatímni suspensí, která potrvála asi osm měsíců, vytrpěl P. Kramer trest ukrutný. Útěchou mu při tom mohlo býti, že p. vikář byl, jak se domnívám, v městě osamocen. Učitelský sbor stál věrně za svým ředitelem, jak svědčí konferenční protokol z 2. května 1844:

Po interregnu, které nastalo suspensí důstojného pana ředitele hlavní školy Adalberta Kramera, vykonanou panem vysoce důstojným okresním vikářem pro spáchanou urážku na cti, koná se tato první učitelská konference, při níž dotčení učitelé vyslovují své podivení nad tím, že jim o tomto opatření, jakož i o ustanovení provisorního ředitele školy vysoce důstojným vikariátním úřadem ani nejmenšího písemného sdělení se nedostalo a že jim pouze ústně panem katechetu oznámeno bylo, poněvadž ani tento o tom nic písemného neobdržel, že jest ustanoven nejdůstojnější konsistoři ku provisornímu zastávání tohoto úřadu na tu dobu, až vysoce důstojný pan ředitel hlavní školy dostane rozhodnutí svého sporu od vysokých zemských úřadů.

Pouze z toho důvodu, aby se nezdál v očích vysoce důstojné konsistoře vzpurný a vzdorovitý, převzal P. Kajetán jakožto katecheta hlavní školy, ale nikoli jako ředitel, prozatím nutnou správu a pouze aby vyhověl vysokým nařízením, obeslal celý učitelský sbor ku konferenci, v níž usneseno, aby se konala 6. května první měsíční zkouška za druhý semestr ráno v první třídě, odpoledne ve třetí třídě, 7. května ráno v přípravce, odpoledne ve druhé třídě. Poněvadž dále nic není závažného, byla konference skončena. Podepsáni: Kajetán Posselt, katecheta, Hipolyt Doubek, Blätterbauer, Petržík, Bittner.

Ještě další dvě nutné konference — 4, července 1844 a 1, srpna 1844 — konány v nepřítomnosti ředitele Kramera. Teprve 1. října 1844 předsedal konferenci ředitel Kramer.

Ptal jsem se jedné staré paní, žačky P. Kramera, ví-li něco o poměru mezi Fasterem a Kramerem. Nechtěla o tom mluvit, ale řekla pouze: „P. Kramera měl každý rád, P. Fastera neměl rád nikdo.“ Z toho soudím, že i sympatie občanstva byly na straně Kramerově.

Aby bylo jasno, jaký útok vikář Faster na ředitele Kramera podnikl, uvedu tu originály dokladů v doslovném českém překladě.

Present. 22. prosince 1843. — N. 184.

Vysoce důstojnému panu převoru domažlického řádu augustiánského!

Sprostou vzdorovitostí P. Vojtěcha Kramera při včerejší kanonické visitaci byl nejen porušen respekt vikariátu náležející, nýbrž snížena byla i vážnost vrchnopastýřská. Tento kněz zapomenuvší své povinnosti stal se nevhodným proto zastávat dále své dosavadní postavení a přinutil vikariátní úřad, aby jej suspendoval se všech duchovních funkcí i s úřadu ředitelského a katechetského, až dojde vyřízení této aféry, o níž byla neprodleně podána zpráva vysoce důstojné konsistoři.

Ukládám Vaši důstojnosti, aby zapověděla P. Vojtěchu Kramerovi všechny kněžské funkce a oznámila mu, že se strany okresního úřadu školního jeho činnost jako ředitele školy i katechety jest zastavena.

Tak jako okresní školní úřad učinil opatření k udílení katechetského vyučování na škole dívčí, tak přenáší prozatímní vedení ředitelství školy na pana katechetu hlavní školy P. Kajetána Posselta, jemuž má předati suspendovaný ředitel potřebné úřední spisy s úřední pečeti. Kdyby však se tento, jak se lze obávat vzhledem k jeho vzdorovitému smýšlení, zpěchoval proti tomuto rozkazu, ať podá Vaše důstojnost sem ihned oznámení, aby toto opatření s použitím politické úřední moci mohlo býti provedeno.

Domažlický vikariátní a okresní školní úřad dne 22. prosince 1843.

Johann Faster, okresní vikář.

Present. 15. ledna 1844. — N. 1.

Vysoce důstojnému panu

P. Cäsaru Tobischovi, převoru domažlického kláštera augustiánského!

Vzdorovitost, kterou projevil 21. m. m. u příležitosti kanonické visitace Vašeho klášterního konventu ředitel domažlické hlavní školy a katecheta dívčí školy P. Adalbert Kramer a provinění jeho, že se opovážil spílati okresnímu vikáři, muselo býti nevyhnutelně uvedeno k vědomosti vysoce důstojné biskupské konsistoře.

Vyřizujíc toto stížné podání, potvrdila vysoce důstojná konsistoř dtto 31. prosince m. r. (15. ledna b. r.) č. 3015 suspensi „ab ara et officio“ vikariátním úřadem dne 22. m. m. nad P. Adalbertem Kramerem zavedenou.

Podávám Vaši důstojnosti tuto zprávu o opatření konsistoře, byste ozná-

mil P. Kramerovi, že i nadále se má zdržeti ode všech služebních úkonů stejně jako kněz i jako ředitel školy a katecheta.

Domažlický vikariátní úřad dne 15. ledna 1844.

Johann Faster, okresní vikář.

Přesnou a autentickou zprávu o „provinění“ ředitele P. Vojtěcha Kramera, jakož i o jeho mírné povaze a jeho životním názoru podávají vlastnoruční jeho poznámky o kritickém dni, jež opět v překladu co možná doslovným uvádíme:

Poznámky o kanonické klášterní visitaci v Domažlicích konané vysoce důst. P. P. Janem Fasterem, okresním vikářem, za přítomnosti vys. důst. P. faráře Matěje Solbera z Mrdákova, jakožto vikariátního sekretáře 21. prosince 1843 od 9 a ½ hodiny počínaje.

Klášterní bratři neukazují kněžského a náboženského (tedy nekněžského a nenáboženského) smyslu, jelikož především P. ředitel školní byv pozván k druhému Božitélovému průvodu na 18. června 1843, řekl, že ani sám nepůjde, ani dětem nedovolí jíti.

O tomto bodu prohlašuje obžalovaný, že jest úmyslně žalobcem překroucený a odvolává se na kostelníka p. Antonína Schnabla, jakožto posla od p. děkana v té záležitosti poslaného a zprávu podávajícího, který dosvědčuje, že na poselství, jim 17. ústně v dívčí škole vyřízené „p. děkan se dává poroučeti a zve Vaši důstojnost na zítřek k průvodu a máte k němu přivesti i dívky“, ředitel školy též ústně odpověděl „dávám se stejně poroučeti, že za svou osobu (jako člen konventu) nepůjdu již letos na Božitélový průvod, pokud se však týče dítek, jsem toho mínění, že jest zbytečno dívky za přítěž někomu přivesti, ježto ony již dne 15. června na prvním průvodu byly a nejdůstojnější konsistoř tento druhý průvod nenařídila, nýbrž na žádost některých měšťanů jen z toho důvodu povolila, že při velikém počtu duší a omezenosti místa pro průvod nemohou všichni obyvatelé prvního průvodu se zúčastniti.“

Že při opětném objevení se téhož kostelníka ve škole a jeho prohlášení „Vaše důstojnost má na chvíli navštívit p. děkana“ týž ředitel přisvědčil „nyní právě mám vyučování a nemohu; ale dávám se poroučeti a přijdu po vyučování v 10 a ½ hod.“ Ale pan děkan, sotva vyslechnuv odpověď, nevyčkal příchodu ředitele, pospíšil do tříd obou škol, mimo onu třídu, v níž ředitel vyučoval (1. třída dívčí) a pozval svým jménem osobně na průvod, jehož se tedy dívky zúčastnily, aniž by se při něm objevil ředitel, jenž nebyl ani dotázán ani uvědoměn.

K tomu poznamenávám, že vysoce důstojný p. děkan nebyl by nic ztratil na své důstojnosti a byl by jednal mnohem přátelštěji, kdyby on, jeden kněz, ku pěti v klášteře bydlicím, v záležitosti mimořádné, pro řádové bratry nezávazné, pro něho, jak se aspoň zdá, tak příliš důležité, místo kostelníka, (který jinak jest úctyhodný muž) tolik se byl ponižil a kněze augustiánské a své bratry v úřadě svou návštěvou poctil; že dále týž ředitel školy, k vůli průvodu pro něj zcela nepovinnému, nemá býti viněn z ducha nekněžského a nenáboženského, když se účastní každého průvodu vysokým úřadem na-

řízeného, dle svědectví p. děkana samého, učitelského sboru i všeho měšťanstva, přiměřeně k své povinnosti a svému stavu a nikdy si nic nedovolil proti účtě a zbožnosti jakémukoli posvátnému úkonu náležitě.

„Vy jste se již dříve ukázal (jaký jste), Vy jste zdržoval dítky od bohoslužeb.“ — Od všedních, v zimě, v druhém roce mého úřadování v době od 24. října 1836 do 17. ledna 1837, pro velice nezdravé počasí při nebezpečném vypuknutí cholery, až do té doby, kdy dojde vyžádané rozhodnutí konsistoře, nebo nastane lepší počasí, kteréžto neshody však mezi ředitelem školy a p. děkanem byly vyřízeny missiv. konsistoriálním z 26. ledna 1837 N. 902 d. s. a proto nemohou býti uplatňovány jako bod žaloby při kanonické klášterní, nikoli školní visitaci dne 21. prosince 1843.

„Já jsem Vás dal pozvati k bohoslužbám o narozeninách (jmeninách?) císařských a Vy jste řekl: Lidé na císaře nadávají a my se máme zaň modliti?“ — Na to jsem řekl a jsem hotov to, co jsem řekl, kdykoliv opakovati: „Když toto pravíte, tak jste padouch!“ Žalovaný žádá žalobce a jeho svědky, aby se dostavili a byli vyslechnuti. Neboť žalovaný vůbec se nemůže pamatovati, kdy a komu něco takového řekl a Jeho Veličenstvu císaři spílal, nemůže pochopiti, jak by jemu při jeho, byť ne skvělé, ale přece zajištěné a spokojenost zaručující existenci nějaké neslušné smýšlení vůči zeměpánu mohlo napadnouti, aneb nějaké takové slovo přes jeho rty přejíti a to tím méně, poněvadž jako kněz a učitel mládeže se cítí povinen a zároveň šťasten, že může přispívati k upevňování těsného svazku mezi zeměpánem jako otcem a jeho poddanými jako dětmi, jakož i k upevňování lásky k vlasti. A také by nebyl tak neopatrným, kdyby opravdu byl takového smýšlení, aby při všeobecně známých napiatých poměrech vypustil tomu odpovídající nějaké slovo. Naopak jsou po ruce četná písemná vyrozumění, daná učitelům od žalovaného jakožto ředitele školy, týkající se účasti oslav narozenin a jmenin Jeho Veličenstva v originále a dokazují opak drzé hrdelní žaloby. Zároveň prosí obžalovaný, opíraje se o svá vysvědčení zachovalosti, vydaná sl. místním úřadem jako školním patronem, o vyslechnutí tohoto slavného úřadu a váženého měšťanstva, lze-li něco podstatného uvéstí proti žalovanému jako knězi, učiteli a poddanému ve prospěch žalobce.

„Zneuctil vrchnopastýřskou hodnost, osobu biskupovu; zaslouhuje snad, aby byl knězem?“ — Žalovaný není si ani v tomto viny své vědom; byl vždy a jest dosud toho pevného přesvědčení, že ve všem tvorstvu hierarchické odstupňování vládne, ale trvá též spojení vydechující lásku vysokého vládce k poddaným a dobře ví, čím jest vrchnosti povinen. Ví ale právě tak pevně, že i červ se svíjí, šlápne-li se naň, proto domnělé protizákonné chování a neslušné vybočení ve spílání se strany žalovaného nijak na nejdůstojnější osobu šedého biskupa, nýbrž na nehodné, neopatrné, instrukcím neodpovídající chování toho vztahovati jest, jenž P. Kramera obviňuje pokusem zapletení do léčky, v níž nikoli tento, nýbrž on sám uvázl, jenž svého biskupa a jeho vys. konsistoř až dosud tak dovedl klamati, že tito, poněvadž nejsou vševědoucí, vlivem jeho falešně ukazujících brýlí, každého jím obžalovaného v nenáviděném, pouze veledůstojného žalobce v nejkrásnějším světle vidí, jeho povýšivše na biskupského vikáře, proto mu plnou důvěru, jako již tím plně zaslouženou věnují, ačkoli by při méně zaujatém zraku z dřívějších

udání a případů jej již dávno v jasnějším světle mohli viděti, jej takřka generální plnou mocí opatřili, aby každého kněze v případě potřeby jím samotným uznané, nebo spíše domnělé, k veřejnému zahanbení stihati směl suspensioe ab ara et officio, jako by byl veřejným úředníkem, vysokým zemským místem potvrzeným, ač nebyl dosazen, ježto přece zeměpanské zákony i v hrdelních okolnostech jinak stejných trochu větší obezřetnost a opatrnost nařizují jako ku př. 104.446 st. zák. I. dílu. Jakožto další důkaz tohoto nečestného klamu a zneužití jemu věnované důvěry slouží současně jako listinný doklad potvrzení suspense se strany vysocedůstojné konsistoře, způsobené lživou neb jednostrannou zprávou o skutku, jenž se přihodil dne 21. m. m.

Této přílišné úřední moci zneužívá vdp. Jan Faster jakožto okresní vikář, aby se stejně posvěcenými knězi jako on zacházel nikoli dle starého církevního zvyku jako s bratry jeho dohledu podríženými, nýbrž snižuje je na nízké sluhy a uplatňuje svá osobní nepřátelství vymyšleným podezřením často na podkladě babských klepů nebo pochlebování, při čemž zajisté ani nejmenší doklad o snižování vrchnopastýřské vážnosti nezůstává. Nebo když v pyšném sebevědomí hrozí: mám psáti vysoce důstojné konsistoři nebo biskupu? Nebo když on při předvolání někoho, jenž se cítí uraženým a insultovaným nijakého ohledu neběře na spravedlnost a očekávané předběžné, předepsané vyšetřování se strany vysokých úřadů a vd. biskupské konsistoře a tvrdí: konsistoř nebude se již ptáti, nýbrž rozhodne dle vikariátní zprávy a přijde-li někdo k vyšetření, budu to opět já, s Vámi se nebudou mazati atd., což všichni moji páni bratři potvrdí.

Za takových okolností bylo by zajisté spíše žádoucí mluvit s biskupem desetkrát než s takovým vikářem jednou; vikářem zasluhuje býti ten, kdo svůj úřad vážně a důstojně zastává, náruživosti osobní nenávisti vzbuzené neukazuje, nijakých neplech si nedovoluje, docházející stížnosti napřed dle zásad obezřetných mužů zkoumá, chybuje, dle okolností, tu s bratrskou, ba otcovskou mírností, tu s důstojnou, spravedlivou přísností, nikoli s pyšnou všemohoucností poučuje a teprve, co sám nemůže vyřídit, vyšším instancím, se zprávou všestranně dle pravdy upravenou, předává. V důstojném vikáři mohl by jenom vyvrhel kněžstva neuznávatí zástupce biskupova již k vůli vysokému úřadu a jeho zkušenostem lásky a úcty hodného, za jakého já sebe beze všeho svatouškovství neuznávám, ani od nikoho uznán býti nemohu. Každému, co mu patří! Ať jiní mluví v tomto případě pro mne nebo proti mně. Proč však rozsudek před vyšetřováním, proč hanebná suspense třináctitýdenní kněze stojícího ve veřejném úřadě, jež jako zneuctující pouze po hrubém zločinu může býti uvalena, z něhož postižený v žádném ohledu nemůže býti usvědčen. Šíp lži vystřelený se vrací a stihne sama střelce.

Žalovaný prosí, aby po prokázané bezdůvodnosti žaloby směl žádati o dostatečnou satisfakci a o přiznání práva, aby směl požadovati potrestání křivého žalobce.

Od visitace on takřka utekl!

Žádný div, že do přilehlé kuchyně odešel, nikoliv utekl, aby nabral čerstvého vzduchu; vždyť to bylo první den po osmidenním lékařském ošetřování keronoales cont. P. P. vikář po školní visitaci, konané dne 9. a 10. srpna,

schválně nese-psal protokol, aby při úmyslně vybraném přímičném dni ne-náviděného P. Kramera školní a klášterní visitaci, se školními a klášterními věcmi smísil a tak mezi čtyřmi zdmi klášterního refektáře nerušeněji jednati mohl. Ač klášterní visitace právě na ten den opovězená za daných okolností nic dobrého nedala tušiti, mohl P. Kramer již z důvodu nemoci činiti nároky na šetření, přece p. děkan nemohl se dne své sladké pomsty dočkati až oběť jeho msty opustí lůžko a spokojil se pouze s láskyplnou omluvou: o Vaší nemoci jsem nevěděl, vždyť jste byl včera již ve škole.

P. Kramer je člověk jako jiní lidé, nikoli anděl; vzpomínaje víceletých sekatur se strany p. děkana z dob, kdy tento ještě nebyl vikářem, namířených proti konventu na podkladě jakéhosi anonymního dopisu, odloženého prý na děkanství, avšak jak se zdá fingovaného a úmyslného zanedbání protokolu o školní visitaci za okolností shora uvedených, byl již při počátku klášterní visitace na 21. prosinec ohlášené z klidného stavu myslí vytržen a jeho mírnění s počátku zachovávané nutně více a více mizelo, když slyšel obsah hanobného dopisu a viděl úmyslným obratem p. vikáře všechny šípy na sebe namířené. Maje před očima zlovolný cíl visitace, viděl se insultován věcmi, jež ku klášterní visitaci vůbec nenáleží a přece úmyslně pro ni byly ušetřeny a jen osoby p. děkana, nikoli současně okresního vikáře, se týkaly, kterýžto nemůže býti soudcem in propria causa a jež patřily mezi bídné výmysly a vylhané klepy.

A toto rozčilení, způsobené a živené zlomyslným drážděním, vyjádřené mnou drsnými sice, ale zaslouženými slovy, jest největší provinění, k vůli němuž byl P. Kramer déle než čtvrt roku suspendován s úřadu kněžského i školského a to s dodatečným potvrzením konsistoře. Odkud to — z omylu — z jistých ohledů — nebo z ??

Nehodně zneuctěnému zůstává jeho lepší vědomí, důvěra ve vládnoucí božskou Prozřetelnost a účinně působící láska dobrých.

Veškerá předešlá a přítomná nepřátelství nemají svůj původ v domněle vypínavosti a tvrdošijnosti P. Kramera, nýbrž v nesnesitelné arroganci P. P. děkana, současně vikáře, vznikající z neurčitě vymezeného oboustranného práva ke škole, která ačkoli hlavní škola, avšak jako dosud jediná chlapecká škola zdejší do jisté míry za triviální se považuje a na níž p. vikář úplně právo míti se domnívá a toto tak rozšiřuje, že se vlastními slovy vyjádřil: „Vy jste ředitel a já jsem vrchní ředitel“. Kterýžto výraz značí jakýsi imaginární jím osobovaný titul, ale nijaké postavení vysokým úřadem zřízené.

Pravdivost tohoto vrchnoředitelského smýšlení dokazují mimo ústní projevy četné vlastnoruční přípisy téhož vysoce důstojného pána jako ddtto 15. list. 1836 — ddtto 17. list. 1836 — ddtto 19. list. 1836 — ddtto 8. ledna 1838 — ddtto 7. srpna 1840, jež s jinými přílohami byly vysoce důstojné konsistoři zaslány a kteréž p. děkan po urovnání sporu missiv. konsist. z 10./22. května 1840 N. 263 za nevrácené konsistoři (tedy zadržené) prohlásil. Školní protokoly ddtto 22. května 1840 — ddtto 9. srpna 1840 — ddtto 28. prosince 1842 — ddtto 2. srpna 1843 — ddtto 22. prosince 1843 a 15. ledna 1844, které P. Kramer in originali vysoké komisi předložil a potřebná ústní vysvětlení podal.

Pročež při prokázané nicotnosti visitačních obžalovacích bodů zřejmě se jeví, že pan vikář své vikářské moci pouze k uplatnění osobní nenávisti a z ní plynoucí pomstychtivosti zneužívá, současně, jako obyčejně, vyšší instance jednostrannými, překroucenými zprávami klamati se snažil a klamal a tak způsobil vysoké konsistoři nikoli čestný miss. ddtto 31. prosince m. r., jenž od p. vikáře slav. vys. komisi předložena býti může.

B. 1. Všechna dětská bohoslužba, která ve všední dny i od školy dívčí v klášterním chrámu se vykonává, náleží, pokud se týče chlapecké školy i v nedělích a svátcích sem. Je tam pro děti dosti místa, dospělí však, zvláště z vesnic, ruší a kazí děti při zpěvu a mše sv. čtená pouze pro děti, nikoli pro farníky, jest pro katechetu povinnou. Bohoslužba dívčí školy patří vlastně do děkanského kostela, ale může dle přání p. děkana jíti sem nebo tam. Naproti tomu mohou se dle přání dětské bohoslužby odbyvati v děkanském kostele ve dnech zpovědi a přijímání, nebo může mateřský kostel partikule ku posvěcení potřebné do klášterního kostela poslati, ve dnech prosebných, to jest v den sv. Marka, ve třech dnech prosebných, den Božího těla (při prvním průvodu), jestli při všeobecných příležitostech nějaké slavné procesí duchovní správou řádně jest zřízeno a nejde mimo farní kolaturu do cizího farního obvodu, ve dny jmenin a narozenin J. V. a snad i při školní visitaci.

2. Co se týče ofěry ku podporování chudých školních dětí, jest žádoucí vzhledem k velikému počtu dětí a malému výnosu, aby se za sbírku dům od domu přeměnila, nebo tato aby mimo ni ještě byla povolena, aby se předešlo výmluvě o nemožnosti návštěvy školy a kostela a horlivost se oživila.

3. Učitelé nemají nikdy býti od vyučování odváděni ku př. kostelními funkcemi, které snadno mohou býti přeloženy na hodiny před vyučováním nebo po něm, nebo v nevyhnutelném případě býti obstarány zástupcem v záloze připraveným, aby ten u dětí mohl zůstat. Ve zvláštním případě, vyjímaje onemocnění osoby, jež ihned má býti řediteli hlášeno, nebo v případě jiného zaneprázdnění spadajícího do času vyučovacího, neodkladného a nepřeložitelného, jest nutno vždy osobně dovolenou pokud se týče školy žádati od ředitele, pokud se týče chorregentství a varhanictví u duchovní správy, při čemž v případě vyhovění má ředitel právo opatřiti zástupce na útraty učitelovy nebo přijmouti zástupce učitelem navrženého.

4. Všechna vyznění, návrhy a nařízení školy a jejího personálu se týkající, mohou býti jenom ředitelem neb jeho legálním zástupcem dotčené osobě doručovány, jakož i podání kteréhokoli učitele a celého učitelského sboru kterémukoli úřadu nebo místu smějí se diti pouze po předchozím sdělení ředitelství, po poradě s ním nebo s jeho doporučením.

5. Vdp. děkan jako takový i p. místní školní dozorce mají školu hodně často navštěvovati, aniž by oba spolu dle úmluvy přicházeli, nebo aby poslední musel se ponížiti na pouhého donášeče p. děkana. Oni budou vždy, jako dříve, přijati a vyznamenáni zaslouženou úctou, oni zaváží ústav k vděčnosti a pozvednou jej, jestli všechny případy a nedostatky, jež řádným způsobem se jim dostanou k vědomosti, řediteli sdělí, aby tento buď po vlastním vyšetření a názoru sám, nebo dle potřeby a zvláštních okolností v dorozumění s nimi a s jejich spolupůsobním k nejlepšímu výsledku případ dovésti nebo odstraniti mohl; nesmí však žádný z obou těchto pánů ze své vlastní moci

bez vědomí ředitele neb proti jeho vůli ve škole veřejně kárati, trestati nebo nařizovati, tím by překročil meze své úřední povinnosti a slušnosti.

6. Nařízení, instrukce a listiny s vysokého místa došlé mají býti vždy se strany místní duchovní správy (viz bod 4.) dány ředitelství jako úřadu k opisu a úřednímu řízení, aniž by musel ředitel se dostavovati k výsledku nebo k jejich převzetí.

Také nemá při nutné snad ústní rozmluvě a jakékoli osobní schůzce z tohoto poměru vyplývající nikdy ani ředitel před svým personálem, ani učitel před jiným býti prostituován ani zahanben. Nikdo z učitelstva nemá býti bez vědomí a přítomnosti ředitele k zodpovídání pohnán; pakli p. P. vikář dle okolností předvolá k zodpovídání to neb ono individuum, budiž každá důležitá záležitost projednávána písemně.

7. Měsíční zkoušky konají se před ředitelem, není při nich přítomnost p. děkana a světského školdozorce naprosto nutna, často však jest účelu na ujmu, poněvadž ředitel často některému ze svých učitelů má něco svěřiti, co třetí nebo čtvrtý vůbec nebo předčasně nemá věděti. Mimo to musel by ředitel tu státi nebo seděti jako pošetilý hlupáček a figurant, když by p. děkan všechny měsíční zkoušky a semestrální sám semper ipse solus řídil, kdežto jemu jako místnímu děkanovi přísluší pouze právo býti při veřejné zkoušce a vložit tu a tam několik otázek — jakožto vikáři pak, předsedati při visitaci, řídit ji a také sám zkoušeti.

8. Den zpovědi určuje dle vysokých předpisů katecheta ve srozumění s ředitelem, což p. místní duchovní správce dle možnosti vždy na vědomí přijme a svým podřízeným duchovním potřebný pokyn dá. Naskytá-li se však překážka, tu ji oznámí, aby ředitelství mohlo další potřebné zařídit a nesmí býti proti vys. zákonům k tomuto úkonu nuceně požadován jeden feriální den, stejně jako ke schůzkám učitelským (konferencím), jež se měsíčně konati mají, určití jedno školní půldne, k čemuž jest oprávněno ředitelství.

9. Smějí býti jmeniny učitelovy a jak dalece dnem feriálním?*

10. Vdp. děkan ať ponechá školu (hlavní školu) klášteru a sobě zůstavi duchovní správu a ať důvěřuje ostatně, vystříhaje se sám vši vládychtivosti a nedůvěřivosti, upřímnému přátelství a ochotě klášterního konventu, ať věří více svým spolubratřím kněžím než klevetivým donášečům, jde po otevřené, přímé cestě k cíli, ať se přesvědčí o stavu věci než bude uchvácen přenáhlením a předčasnou horlivostí, ať nehledí s patra na důstojnost a přátelství kláštera a kněží, pak obec bude méně trpěti mrzutostmi, dobrá věc, především školství všecko, získá a místo zpět vždy ku předu půjde. Fiat, fiat! neboť mnoho kuchařů zkazí omáčku.

Tolik napsal P. Kramer v konceptu své obhajoby, k níž připojil ihned návrhy na úpravu poměrů mezi hlavní školou a vikářem a děkanem, aby krize již nemohla se opakovati. Říká-li se, že „sloh, to je člověk“, pak vidíme a poznáváme ze slohu a myšlenek obhajoby P. Kramera jeho ušlechtilou po-

* Tuto otázku ponechává P. Kramer bez odpovědi.

vahu i jeho životní a pedagogické názory, stejně jako získáváme pohled do doby v našem městě téměř před stoletím.

Připojujeme k tomu opravdu ojedinělý případ, který se stal při pohřbu P. Kramera a způsobil, že účastníci průvodu pohřebního jistě až do své smrti vzpomínali nejen na šlechtného katechetu a ředitele, ale též na událost, která tehdy vyvolala v městě a okolí dojem nezapomenutelný. Abychom i tu vystihli ducha doby, uvedeme zde doslovně zápis ředitele Antonína Srny, nástupce Kramerova:

„Dne 24. května 1878 zemřel důstojný p. P. Vojtěch Krámer. Zesnulý zastával za svého živobytí chvalně úřad ředitele hlavní školy od r. 1835—1850, od r. 1850—1871 úřad ředitele hlavní a podreální školy a od r. 1871—1878 úřad ředitele chlapčí pětileté školy obecné v Domažlicích, získal si takto nemalých zásluh o obec zdejší.

Učitelstvo zdejší, ctíc památku zesnulého, položilo na rakev věnec vavřínový se stuhami v barvách českých s nápisem: „Bratru v práci — družná láska!“

Poněvadž bylo se nadíti při pohřebních obřadech zesnulého velikého návalu obecenstva, stanovil purkmistrovský úřad zdejší následující řád při pohřbu k zachování:

Účastníci pohřbu pokračujte v následujícím pořádku: 1. Obecné školy. 2. Měšťanské školy. 3. Gymnasium. 4. Hudba hasičů. 5. Sbor veteránů. 6. Hudba střelecká. 7. První setnina střelců. 8. Světloňoši. 9. Zpěváci. 10. Velebné duchovenstvo. 11. Rakev. 12. P. P. Augustiáni. 13. Hodnostáři zeměpanští. 14. Zastupitelstvo obecní i okresní. 15. Ostatní zvaní hosté. 16. Druhá setnina střelců. 17. Ostatní obecenstvo. Špalír tvoří vesměs po obou stranách sbor hasičů.

Zesnulý byl dne 26. května 1878 za nesmírného účastenství na hřbitov sv. Jana v Domažlicích s velikou poctou k věčnému odpočinku uložen. Žádušní mše sv. za zemřelého konaly se pořádáním učitelstva Domažlického dne 31. května 1878 ráno o 8. hodině v chrámu klášterním.

Konečně nelze se nezmíniti tuto o „děsné události“, která se přihodila při pohřbu ředitele Krámera, kteráž strašné neštěstí způsobiti mohla, ale jako zázrakem ani v nejmenším nikomu ublíženo nebylo.

Při pohřbu v neděli dne 26. května 1878, právě když stála mládež škol obecných a měšťanských, dle pořádku pohřebního, na cestě ku hřbitovu sv. Jana vedoucí, částečně na náměstí, částečně v Kostelní ulici vedle věže děkanského kostela a četné duchovenstvo dlouho trvavší obřad vyzdvižení těla v chrámu klášterním bylo ukončilo, tělo zvěčnělého z chrámu bylo nešeno, tu — sotva že průvod práh chrámu byl překročil — zazněl děsný výkřik z oken domů v okolí chrámu farního. Veliký jakýsi předmět letěl s věže v směr, kde školní mládež stanula. Z dále se dívající matky dítek pod věží stojících padaly do mdlob, vidělyť v duchu dítky roztrášené padajícím velikým předmětem.

Z učitelstva a dítek pod věží stojících netušil nikdo nebezpečí jim hrozící a protož nevyhybali se mu dříve, než až se sypaly na ně se střechy kostela, v kterou padající předmět narazil, roztrášené tašky jako neslýchaným kroupobitím. Dítky, k danému znamení učitelstvem, rozběhly se sotva poněkud

na náměstí a trochu hlouběji do ulice, a v témž okamžiku zafičela vzduchem a hrozným třeskotem dopadla na zem, před samým vchodem do děkanského chrámu, železným plechem pobitá, 2 a půl metru dlouhá a as 1 metr široká okenice, z velkého, as 40 m nad zemí, směrem k Týnskému předměstí položeného okna zvonice věžní.

Vše trnulo zděšením, — „zázrak“ — ozývalo se z mnohých úst, když veliká okenice dopadla právě na onu malou mezeru, z kteréž dítky v tomtéž okamžiku byly ustoupily a nikdo nebyl zabit, nikdo zraněn povážlivě. I z padajících střepů tašek, jen menší zasáhly dítky, z nichž jediné jen odvedeno býti muselo, ostatní pak dalšího pohřbu se zúčastnily. Štěstí veliké, že okenice nespadla o málo minut později, když celá ulice Kostelní byla natlačena lidem, tu nebyl by mohl nikdo z davu ustoupiti a několik lidských životů mohlo tu přijíti na zmar. Není paměti, že by kdys okenice věžní byla ze skob svých se vyšinula.

Neopatrností věžného zůstala tenkrát okenice ta, do vnitř se otevírající, napolo otevřena a dle tvrzení tohoto, rozhoupaný malý zvon ze spodu ji zasáhl a tak pozvedl, že ze skob se vyšinula a z okna vyletěla, na střeše kostela značnou část tašek rozbila, po střeše se smykla a k zemi dopadla.

Bylo-li tomu skutečně tak, nemohlo býti zjištěno.“

Hrob P. Kramera na hřbitově sv. Jana pod kaplí v levo směrem ku vchodu hřbitovnímu jest zcela zapomenutý a neoznačený. Zde P. Schuldirektor leží v posvátném klidu poblíž ostatních klášterních spolubratří tu uložených.

Budiž čest jeho památce!

Frant. R á d l.

N a s k l a d ě:

**Zpráva o školství v král. městě Domažlicích
při počátku století dvacátého, L. P. 1901.**
S 8 obrázky. Cena Kč 10.—.

Zasněžené Domažlice.

Jan Paroubek. 20 obrázků s textem a úvodní básní
Antonína Klášterského. Ročenka 1935.
Cena Kč 20.—.

B. Strér: Erbovní rodiny v Domažlicích.
F. Rádl: J. Š. Baar, Fastr, Kramer.
Ročenka 1937.

R o z e b r á n o:

Gramatické zvláštnosti mluvy domažlické.
Vojt. Kebrle.
(Otisk z třicáté výroční zprávy gymnasia
domažlického. Cena Kč 3.—.)

Z historie Chodského hradu v Domažlicích.
Dr. Fr. Roubík.
(Zvláštní otisk z časopisu Společnosti přátel staro-
žitností českosl. v Praze, roč. 36. Cena Kč 5.—.)
